Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэ гарана | № 200 (14922) | 1978 оной августын 30, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Үбhэ, таряа хуряалгаяа үргэлжэ хурданаар ябуулая!

ЯРУУНА

ЕШМЭЭН ХАДАЖА ЭХИЛБЭ

Яруунада гандуу зун болоhон тула таряан жэгдэ бэшээр эдеэшэжэ байна. Тиигэбэшье зарим газарта ешмээнэй полинууд шарлажа хараглана. Энээнние хараадаа абан, Нарhатын совхозой механизаторнууд район соогоо эгээл түрүүлэн, таряагаа хадажа эхилээ.

Совхозой нэгэдэхи ба хоёрдохи отделениннүүдэй механизаторнууд таряа хуряалгаяа гансашье хоногоор хойшолуулхагүйн тула комбайнуудаа полинуул дээрэ гаргажа, түрүүшын үдэрhөө бүтээсэ охэтэйгээр ажаллажа байна.

Хоёрдохи отделениин комбайнер Б-М. Цыренов Маяк гэжэ газарта «Тамми» сортын ешмээн баал болгон сабшана. Тэрэ «СКД-5» комбайнаар түрүүшын гурбан үдэр соо 90 гектарай таряа хадаба. Мүн баян дүршэлтэй комбайнернууд П. Поздняков, Е. Базябин гэгшэд ажалдаа амжалтатай.

Эдэгээ хүсэжэ шарлаhан таряае хадаха талаар нэгэдэхи отделениин механизаторнуудшье габшагай ажалай жэшээ харуулжа байна. Эндэ хуряалга комплексно аргаар үнгэргэгдэхэ юм. Ипатовайхидай жэшээгээр үдэлмэрээ эмхидхэhэнэй ашаар гус отделениин таряашад хуряалгаяа үдэлмэриин 15 үдэртэ үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Нарhатын механизаторнууд түрүүшын үдэрнүүдтэ 200 гаран гектар таряа баал болгобо. Үдэнэр баалнуудые суглуулан сохижо эхилхээр бэлэн болонхой. Мүн таряанай тоогууд дээрэшье шэнэ ургасын ороohо сэбэрлэхэ, хатааха талаар бэлэдхэлээ үүргэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ЗЭДЭ

УРГАСЫН ДЭЭЖЭ АМБААРТА ОРОБО

Арбадахи табан жэлэй габшагай ажалай гурбадахи жэлдэ XX партсъезлын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуул район дотороо түрүүлэн таряагаа хуряажа захалhан юм. Үшөө августын 12-то комбайнернүүл аха дүү Михаил, Владимир Барановуул, Петр Мендиков болон бусад 130 гектар дээрэ горох сабшаад, тэрэнээ ороидоо хоёр үдэрэй туршада хуряан абаа hэн. Энэ таряалан дээрэhээ 1600 центнер горох сохигдожо, колхозой амбаарта оруулагдаhан байна.

Мүнөө дурсагдаhан колхозой таряашад район дотороо суглуулаа байна. Нигэжэ ажахын амбаарта шэниисын дээжэ орожо захалаа.

Үнгэрэгшэ хабартаа, зунай эхээр сагай уларил ехэ таарамжагүй, гандуу байжа, таряанай ургаса хаа хаанагүй нэгэ жэгдэ бэшэ. Тиимэhээ мүнөө жэлэй таряа хуряалга хүндэ хүшэр байха хэбэртэй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энээние анхаралдаа абажа, ажалай түсэб зохёоходоо, бүхы хуряалгын үдэлмэри 25 үдэр соо үнгэргэхөөр хараалаа. Мүн ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, хараалагдаhан болзор соогоо хуряажа абахадань, ипатовска түрүү арга үгаа схэ нүлөө үзүүлхэ байна.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. С. Малагуевай хүтэлбэри доро таряа хуряалгын тусхай штаб байгуулагданхай. Тэрэнь таряа хуряагшадай бүхы ажалыень эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ ушартай юм. Энэ штабай гэшүүдээр колхозой ахамад мэргэжэлтэд томилогдонхой, хүн бүхэниинь урдаа табигдаhан тусхай даабаритай. Жэшээлхэдэ, колхозой ахамад агроном таряа хуряалгын шанарай түлөө харюусана, ахамад инженер таряалан дээрэ табигдаhан бүхы техникые hаадгүйгөөр үдэлгэхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар бүхы ажалые хиhаха юм.

Таряа хуряалга дээрэ механизаторнууд, агрегадууд болон бригаланнуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Харюусалгата ажалай дүн үдэр бүри гаргагдана, тэрэнь хүн бүхэндэ дары дуулгагдаг, соносхогдодог байна. Эдэ бүгэдын, мүн арадай хиналтын бүлгэмүүдэй үдэлмэриин түлөө колхозой ахамад экономист харюусана.

Богонихоноор хэлэхэдэ, дурсагдаhан ажахыда мүнөө жэлэй тиимэ хүнгэн бэшэ, харюусалга ехэтэй хуряалга эршэдээ орожо байна. Тэндэхи механизаторнууд, бүхы колхознигууд тус үдэлмэридөө нэгэ часшье, үдэршье гээнгүйгөөр, эмхи гуримтайгаар ябуулхые оролдоно.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ФОТОРЕПОРТАЖ

УРАГШАТАЙ АЖАЛАЙ УРМАНДА

Колхозой түб болохо Шара гол hуурилhаа сэхэ зүүлжээ зурыhан харгыгаар үндэр дабаа дабахада, хоёр хадын хоорондуур урдадаг түргэн урасхалта Сүхэ голой Палан олтирог дээрэ ажалладаг үбhэшэдэй майхан холоhоо сайран харагдана. Улам саашань шэртэхэдэ ута томо hуринүүд эндэ тэндэ тэбхын шарлаха юм. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай Николай Ильич Аносовой хүтэлбэрилдэг хүсэд бэшэ оньhожоруулагдамал звеногой гэшүүд hүүлшынгээ гектарай үбhэ тармажа бухаллаад, ута үргэн hууритай hүри бодхоожо байна. Звенодонь 28 хүн ажаллана.

— Бидэ эндэ hэянайл ажаллажа байнабди. Бүхыдөө 133 гектар сабшалан юм. Тэрэнэй 90 гаран гектарынь уhалагладаг. Мүнөө гектарай дунда зэргээр 20—25 центнер үбhэн абтана. — гээд звеное ударидагша Николай Аносов ойлгуулба.

Энэ олтирогой ногоо сабшажа, томо hуринүүдые бодхоожо байhан тус звеногой үбhэшэд бүхыдөө 2800 центнер үбhэ суглуулаад байна. Байгша ондо гаг гасуур боложо байhанние хараада абан, үбhэшэд тэжээл ехээр, hайн шанартайгаар хуряажа нөөсэлхын тула хоорондоо мүрысэн ажаллаhан юм. Тиигэжэ дээрэ дурсагдагша звено үнгэрhэн арбан хоногой дүнгөөр ажахы дотороо эрхимлэжэ, мүнгэн шанда, дамжуулгын Улаан тугханда хүртөө.

— Манай коллектив 5100 центнер үбhэ суглуулха түсэбтэй юм. Энэ олтирог дээрэхи hүүлшын гектарай ногоо сабшажа, hуриллhэнэй удаа Межаагай сабшаланда нүүжэ ошохобди. Ган гасуур энэ жэлдэ үбhэ ногоонойшье ургаса hурхэй бэшэ даа. Нөдондо эндэhээ гектараа 36 центнер үбhэн абтаа hэн. Мүнөө ургасань арбаад центнерээр доогууршье hаа, колхозой бусад сабшаланда орходоо яhала hайн гэжэ хэлэлтэй, — гээд энэ олтирог дээрэхи сабшалан даажа абаhан дүршэлтэй луговод Василий Александрович Назимов тайлбарилан хэлээ.

Хүсэд бэшэ оньhожоруулагдаhан энэ звеногой үбhэшэд гол үдэлмэрэе оньhон машина, түхеэрэлгын аргаар хэнэ. Жэшээлбэл, эдэ үбhэшэдтэ hүри сомохо түхеэрэлгэтэй МТЗ-50 түхэлэй тракторhаа гадна хатаhан үбhэ тармаха, бухал шэрэхэ «Т-40», «ДТ-20» маркын тракторнууд үгтэнхэй. Звеное даагшын мэдүүлhэнэй ehоор, хура бороогой үедэ зарим тракторнуудынь үбhэ сабшадаг гуримтай юм. Тиихэдэ морин косилкань тохой, нуганнуудай ногоо унагаана. Hөөг бургааhан соохи, харгы, ханаабуудай захаархи ногоое звеногой үбhэшэд гар хажуураар сабшажа абадаг заншалтай. hүүлэй мэдээгээр эндэхи үбhэшэд тус олтирог дээрэ 10—11 гектарта гарай хажуураар ногоо сабщаhан байна. Тус звеногой үбhэшэд шүүдэрэй хатахаhаа урид бултадаа гар хажуураараа сабшадаг юм. Морин косилкын машинистнууд Иван Иосифович Аносов, Анатолий Дмитриевич Алексеев гэгшэд үдэр бүри нормоёо холо үлүүлжэ амжадаг байна.

...Звеногой үбhэшэд үдэрэй тэндэ сайлаhанай hүүлээр тракторнуудтаа hуужа, hүүлшынгээ hуринүүдэй нэгые сомохоёо яарабад. Т-40 түхэлэй трактор жолоодогшо, луговод Василий Назимов хатаhан ногоо тармажа баал болгоно. Тиихэдэ механизатор Иван Аносов hургуулиин hурагшадай мореэр шэрэжэ асарhан бухал трактортаа тодхогдоhон оньhон түхеэрэлгээр урматайханаар hабардан бажуужа абаад hүри дээрэ табина. Тиихэдэ хэрэглэмжэhээ гаргагдаhан нэгэ комбайн баал болгогдоhон үбhэ урдуураа hубан абажа, хойноо бухалнуудые hубарюулан табина. Хажуу тээhээ харахада оньhон аэга ба хүсэн хоёр худхаралдашанхай, зүгэлэй охин улам эршэдэжэ бэйгаа hэн.

— Би энэ сабшалангаа хоёр бүлүүр станцяар хоёр удаа уhалаа hэм. Тиихэдэ хэнхосог соо тогтоhон упьень тусхай түхеэрэлгээр добо дээрэнь сасаа hэмди. Хабартаа, нажартаа, бүлүүр станци, түхеэрэлгэнүүдээ түхэрсэн суудхын туршада хүдэлгөөбди. Тэрэгүйдэ аргагүй бэлэй. Ган гасуур боложо, илангаяа добо газарай ногоон гайхалтайгаар үндэhөөрөө сайран хатажа захалаа бшуу. — гэжэ луговод В. А. Назимов хөөрэнэ.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, тус звеногой гэшүүд хараалhан түсэбөө заабол дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр ажаллажа байгаа бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: эдэл жээтэ hүри сомогдоно. Луговод В. А. Назимов. hүри сомохо түхеэрэлгэтэй трактор жолоодогшо Иван Аносов.

Хяагтын район, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз.

Авторай фото.

«САЛЮТ-6»—«СОЮЗ-29»—«СОЮЗ-31»: УЛАСХООРОНДЫН ЭКИПАЖ ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ГҮБ. (ТАСС). «Салют-6» «Союз-29» — «Союз-31» гэжэ замбуулинда научна шэнжэлгэ хэдэг комплекс дээрэхи космонавтнууд Владимир Коваленогой, Александр Иванченковэй, Валерий Быковскиин ба Зигмунд Йенэй хүдэлмэрнин үдэр августын 28-да Москвагай сагаар 12 час 30 минутын үеэр эхилээд, 23 час хүрэтэр үргэлжэлөө.

«Союз-31» онгосын экипаж медицинскэ шэнжэлгэнүүдые хэхэ программын ehоор, «Полином-2М», «Реограф», «Бета» гэжэ аппаратурын туhаламжаар, зүрхэ-hудалай байдалые бүхы талаарнь шэнжэлнэ. Энэ үе соо электрокардиограмма, реограмма, баллисто кардиограмма болон бусад үзэгдэлнүүд бүридхэлдэ абтаха юм.

Энэ удэр «Сплав», «Кристалл» гэдэг түхеэрэлгэнүүдээр замбуулинда материал болбосоруулан шанаржуулха технологическа туршалганууд хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Эдэ туршалганууд Советскэ Союзай ба Германиин Демократическа Республикын мэргэжэлтэдэй хамтын хүсөөр тодорхойлон хараалагдаhан байна.

Бактериүүдэй үдэсэ ба арhа-мяханай ургалтада замбуулиндахи ниидэлгын ямараар hүлөөлдэг байhые шэнжэлхын тула СССР-эй ба ГДР-эй эрдэмтэдэй хамтадаа бэлдэhэн туршалганууд медико-биологическа шэнжэлгэнүүдэй программаар хараалагдана.

Комплексын экипаж телевизионно репортажнуудые дамжуулха, кинофото-зурагуудые буулгаха, велоэргометр ба комплексно тренажер дээрэ бэе махабадаа туршан дадхааха гэжэ мүнлэ хараална.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй ehоор, «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» гэжэ замбуулинай комплексын бүхы оньhон түхеэрэлгэнүүд hайнаар хүдэлнэ.

ГДР-эй ЗАМБУУЛИНАЙ ЭРДЭМ НАУКА

«Интеркосмосой» программаар ниидхүүлэгдэhэн уласхоорондын гурбадахи экипаж замбуулинда хүдэлмэрилжэ захалаа. Социалис гурбан ороной тугууд замбуулинай замда гаргагдаад, «Салют-6» гэжэ замбуулинай станци дээрэ хадхагданхай. hаяхан эхилээшэ аяншалгын удха шанарые шэнжэлэн тайлбарилхыень Ниидэлтэ залан хүтэлхэ түбэй айлшадай нэгэн, ГДР-эй Науканнуудай академиин генеральна секретарь, профессор К. Гроте гэгшые гүйбабди.

— Советскэ Союзай үнэн сэдьхэлэй туhаламжын ашаар эрдэм болон техникын ерэдүйн ехэ үүргэтэй хэрэгтэ, замбуулиниие шэнжэлхэ хэрэгтэ арбан жэлэй турша соо эдэбхитэйгээр хабаадажа байhандаа бидэнэр, ГДР-эй эрдэмтэд омогорхонобди. Социалис юhэн ороной эрдэмтэд ба мэргэжэлтэдэй ороллого хүсэлэлгэнүүдые нэгэдхэгшэ ««Интеркосмосой» программаар интернациональна, аха дүүгэй харилсаа холбооной гол ёнонууд бэелүүлэгдэнэ. Энээнhээ уламжалан, замбуулиниие шэнжэлхэ hуралсал манай орон дотор эхи абажа, батажаад, дэлхэйн эрдэм ухаае хэдэ хэдэн гайхамшаг туйлалтануудаар баяжуулаа, — гэжэ К. Гроте хэлэбэ.

1969 оной октябрьда «Интеркосмосой» түрүүшын хэмэл одоор Наранай элшые шэнжэлхэ манай түрүүшын приборой — фотометрэй замбуулин худар эльгээгдэhэнэй hүүлээр, манай ороной мэргэжэлтэд замбуулинай дайдые шэнжэлхын тула шухала хэдэ хэдэн зэмсэгүүд ба онол арганнуудые зохёоhон байна. Энэ хугасаа соо ГДР-эй лабораториннуд ба предприятинуудта 106 прибор ба приборнуудай комплекс бүтээгдээд, совет хэмэл одод дээрэ, геофизическэ ба сагай уларил тодорхойлхо ракетэнүүд дээрэ тодхогдодог болонхой.

— ГДР-эй эрдэмтэд замбуулинай эрдэм наукын ямар шэглэлнүүдтэ эгээн hайн үрэ дүнгүүдые туйлааб?

— Газар дэлхэйн дүрэ зурагые холоhоо, замбуулинhаа буулгаха онол арга хадаа ГДР-эй замбуулинай эрдэм наукын гол мэргэжэлнүүдэй нэгэн болоhондонь бидэнэр сэдьхэлээ ехээр хананхайбди. Манай hанамжын ehоор, космонавтика хадаа имагтал энэ замаар ойрын жэлнүүдтэ эли бодо ашаг үрэ туйлаха байха. «Союз-22» онгосын ниидэхэ үедэ хэрэглэгдэhэн, мүнөө шэнэдхэгдэмэл вариантаар «Салют-6» станци дээрэ хэрэглэгдэжэ байдаг «МКФ-6» гэжэ олон зонотой камера энэ шэглэлдэхи манай hүүлэй бүтээл болоно. Энэ камераар буулгагдаhан ГДР-эй газар дайдын дүрэ зурагууд манай орон доторхи геологуудаар, картографиин албанай түлөөлэгшэдөөр хэрэглэгдэжэ байдаг.

Замбуулиниие шэнжэлгын талаар амжагдаhан бусад туйлалтануудшье эли бодо «дэлхэйн» шэглэлтэй юм.

— Научна шэнжэлгэнүүдые хэхэ ямар программа ГДР-эй түрүүшын космонавтда даалгагданхайб?

— Социалис оронуудай эрхэтэдые ниидэлгэнүүдтэ бэлдэдэг Звездный хотын эрдэмтэй габшагай темпые манай эрдэмтэд арай шамай хүсэдэг байгаа гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Гэхэ зуура, СССР-эй Науканнуудай академиин хэдэ хэдэн институдуудай эдэбхитэй туhаламжаар нилээд үргэн программа хараалан бэлдээбди. Газар дэлхэйн эрдэб районуудай, тэрэ тоодо ГДР-эй газар дайдын дүрэ зураг буулгаха хүдэлмэри тэрээн дотор хараалагдана. Манай геофизигууд, биологууд, замбуулинай психологиин талаар мэргэжэлтэд, инженернүүд-оптигууд ба технологууд станци дээрэ хэдэ хэдэн hонин туршалгануудые хэхээр бэлдэнхэй. Тиимэ туршалгануудай нэгэн (бактериүүдэй үдэсые шэнжэлгэ) замбуулинай замда хоёр экипажай уулзаhанай hүүлээр хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада эхилээ.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ –ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэ бүгэдэ арадай хэрэг, бүгэдэ оной анхаралаа хандуулха асуудал гэжэ партиинай тоолодог. «Манай Гүрэнэй герб дээрэ шэнисын алтан косуд зураатай байдаг. Энэмнай дэмы бэшэ ха юм. Манай тарыан хадаа таряашанай, хүдэлмэришэнэй ба интеллигентын нэгэдхэмэл ажалай үрэ дүн мүн. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэ хадаа бүхы ороноймнай экономическа али бүхы дэбжэлтэ хүгжэлтын таhаршагүй хуваань мүн болоно» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев онсо тэмдэглэhэн байна.

Промышленность, хүдөө ажахын хоорондохи холбоо бэрилсаан, харилсан туhалалсалга үнинэй үндэhэ hуурнгай. Промышленность хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ машинуд, техникэ бүтээдэг, тэрэнэй продукци үйлэдбэрилэн болбосоруулдаг. Хүдөө ажахы өөрынгөө ээлжээндэ промышленностие шухала эд хэрэгсэлнүүдээр хангана. Экономическа инмэ харилсаанhаа гадна промышленность болон хүдөө ажахын хоорондо үйлэдбэриин ба культурна ало янзын холбоон тогтоогдонхой. Тиимэhээ хүдөө ажахые хүгжэхэ хэрэгтэ промышленностин зүгhөө үзүүлэгдэхэ туhаламжа ехэшье, шухала хэрэгтэйшье, харюусалга ехэтэйшье хэрэг болоно.

Республикымнай промышленна предприятинууд ходоодоо колхоз, совхозуудта элдэб янзын туhаламжа хүргэжэ байдаг. Тэдэнэр олон ажахынуудые шефтээ абаад, шэнэ байра бодхоохо, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй колгохо, индустриальна онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь туhалалсан, ехэ хүдэлмэри хэнэ. Мал ажалай болон хүдөө ажахын бусад хүдэлмэрэй оньhожоруулха, колхоз, совхозуудай заhабаринн бааза hайжаруулха талаар бага зэргэ туhаламжа хүргэгдэнэ. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэй үдэлмэришэдые бэлдэхэ, түл абалгын, хабарай полевой болон үбhэ, таряа хуряалгын халуун хаhын үедэ хүдэлмэришэдөө, автомашина болон ондоошье техникэ хүдөө ажахыдаа бэлдэгдэн ёно заншал бин.

Промышленна томо предприятинуудай, жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заhабарилгын, авиационно, шэлэй, приборо бүтээлгын, «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай, Хуртэйн, Шулуутайн леспромхозуудай коллективуд хэдэ хэдэн ажахынуудые шефтээ абаад, элдэб янзын туhаламжа хүргэнэ. Авиазаводой коллектив Баргаданай, Хурамхаанай районуудай колхоз, совхозуудтай нинэй хани ёноной холбоо барисаатай юм. Шефүүд культурын байшан, гэр байра, малай байра барижа үгэнэ, булаасуулгын түхеэрэлгэ тодхолсоно, бусадшье ондоо үдэлмэри хэлсэнэ.

Эдэ бүхы ажал хэрэгүүд уридшалан баталагдаhан түлөвлөгөөр ябуулагдадаг. Арбадахи табан жэлдэ эдэ районуудай ажахынуудта хамта дээрээ 2 миллион 580 мянган түхэрнгэй хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдаа. Гадна үдэлмэришэд элдэб түхсэрэлгэ, запасной частьнуудые бүтээдэг, токарнин, слесарнин, үрэмдэгшын мэргэжэлдэ бэлдэгдэн нүхэдөө hургадаг болоо. Колхоз, совхозуудай түлөвлөгшэд заводто ерэжэ, индустриальна ажалтай, хүдэлмэришэн ангинн ёно заншалтай танилсадаг. Хани ёноной нэгэ холбоо барисааниинь хүдөөгэй ажалшадта hайн нүлөө үзүүлнэ гэхээр.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллективэ Яруунын районой ажалшадтай hайн холбоо барисаа байгуулhаар үнинэй юм. Шефүүд районой ажахынуудта малай байрануудые, байрын гэрнүүдые, клуб, хүүгэдэй эмхи зургаануудые барнха, малай фермын ажал оньhожоруулха хэрэгтэнь туhалдаг байна. Мүн культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулалсана, агитбригада эльгэжэ, концерт харуулдаг, лекци уншадаг заншалтай.

Городой промышленна предприятинуудhаа гадна хүдөө ажагуудтахи завод, фабриканууд районойнгоо колхоз, совхозуудые шефтээ абажа, аша туhатай хүдэлмэри хэгэ. Хандагатайн леспромхозой модошод арба гаран жэлэй туршада Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо шефскэ туhаламжа хүргэжэ байдаг. Мүнөө тус леспромхозой модошод энэ холбоо барисаагаа улам бэхижүлхэ зорилготойгоор хэрэгтэй туhаламжаяа саг соонь хүргэдэг болохо гэжэ шиидээд, шефскэ хүдэлмэрээ бүрн hайжаруулха тухай үряал абаа.

Шулуутайн леспромхозой коллектив хүдөө ажахые хүгжэлгэ зорилгые өөhэдынгөө шиидхэлсэхэ шухала хэрэг гэжэ тоолоод, шефтээ абаhан «Гигант» колхоздо ямар үдэлмэри хэхэ байhанаа тодорхойлоо. Тэдэнэр жэжэ бүгэ бэшэ, харин холын хараата, ашаг үрэтэй туhаламжа үгэхэ, колхозой бэлшээрнин газар hайжаруулха тусхай ажал дүүргэхэ гэжэ хараалба.

Промышленностин зүгhөө хүдөө ажахыда хүргэдэг туhаламжа оло янзын байдаг. Шефскэ хүдэлмэриhөө эхилээд, колхоз, совхозуудта хэрэглэгдэхэ техникэ, түхеэрэлгэ бүтээгдэнэ, запасной частьнууд бэлдэгдэнэ, шэнэ баганууд бодхоогдоно. Улаан-Удын предприятинууд энэ табан жэлэй эхиhээ хойшо республикынгаа колхоз, совхозуудта олон шэнэ барилганууд бодхоhон, малай 6 фермэ оньhожоруулhан, хүдөө ажахын техникэ заhабаринха 11мастерской бодхоohон, ороohоной табан ток түлөвлөhэн, ондоошье хүдэлмэри хэhэн байна.

Тезд КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй табиhан шийдвэрлэлтэй ёноор промышленностин зүгhөө хүдөө ажахыда хүргэхэ туhаламжа хараад үзэхэдэ, үшөөл ехэ дутагдалтай байhаниинь элирнэ. Арбадахи табан жэлэй хугасаада республикын колхоз, совхозуудта 9 миллион түхэрнгэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдаа hэн. Харин үнгэрhэн 2,5 жэлэй туршада ороидоо 2,4 миллион түхэригэй ажал бүтээгдэбэ. Зарим предприятинууд шефтээ абаhан ажахынуудта бодото туhаламжа хүргэжэгүй. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин «Бурмясопром» нэгэдэл, «Бурятэнерго» управлени, түмэр замай отделени, үүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, барилга-хабсаргалтын 834-дэхи поезд, колхоз, совхозуудта барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ, шефскэ туhаламжа хүргэхэ аргаяаншье, ёнотойшье юм. Харин тэдэ мүртэй ажал хэнэгүй.

Зорилго юуб гэхэдэ, промышленна предприяти бүхэнэй коллектив, партийна, профсоюзай организаци КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шийдхэбэрине бодото дээрэнь хүлүүлхэ хэрэгтэй оруулха хубитаяа тодорхойлхо, шефскэ туhаламжаяа үргэдхэхэ уялгатай болоно.

Хүдэлмэришэн ангинн хүдөө ажахыда хүргэхэ туhаламжа саг зуурын, ганса хүдөө ажахын халуун хаhада хэгдэхэ хүдэлмэри бэшэ. Энэ туhаламжа саг үргэлжын hайха зэргэтэй. Тиимэhээ hайн, хэрэгтэй зэргын хүдэлмэри колхоз, совхозуудта саг соонь хэжэ байхын тула холын хараата түсэб зохёохо шухала. Хүдөө ажахые индустриальна аргаар эрхилхэ, шэнэ барилганууд бодхоохо, тосхон болон hуурин газарнууд болбосон түлөвлөгөө болгохо, мүн ондоошье шухала хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй колхоз, совхозуудта туhаламжа хүргэхэ асуудланууд тэрээн дотор хараалагдаха болоно.

Хүдөө ажахые улам саашань хүгжөөлгэ бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Энэ хэрэгтэ өөhэдынгөө горитой хубита оруулха гээшэ промышленностин хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ уялга гэжэ тоолгоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР В. С НЕУСТРОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хүдөө ажахын органууда удаан саг соо, эдэбхитэйгэр хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө, түрэпөөр 50 наhа гүйцэтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Удын районой Калининай нэрэмжэтэ совхозой директор нүхэр Неустроев Веннамин Семёновичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Удэ хото, Советүүдэй байшан.
1978 оной августын 21-.

ПАРТИЙНА АЖАБАИДАЛ: үзэл сурталай хүдэлмэри комплексно гуримаар

ОЛОНОЙ ХҮСЫЕ ХАБААДУУЛАН...

Хүн зониие, илангаяа залуу үетэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ хадаа үзэл сурталай хүдэлмэри комплексно гуримаар эмхидхэлгын нэгэ талань болоно. Энэ асуудал Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой партийна организацида (секретариинь Козырев П. К.) бараг һайнаар шиидхэгдэнэ. Предприятиингаа экономическа ба социальна хүргжэлтын, үзэл сурталай хүдэлмэриин холын хараата түсэбүүдые партийна организаци зохёожо, коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ баталһан байна. Тэдээн соонь үйлэдбэриин хүргжэлтэ, технологи һайжаруулга, техническэ дэбжэлтэ, хүдэлмэришэдэй ажалай болон ажабайдалай эрхэ байдал саашадань һайжаруулга, эрдэм болбосорол гэхэ мэтын асуудалнуул тодорхойгоор хараалагдаһан юм. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа асуудал хирэ-хирэ болоод харагдажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүд абтадаг гуримтай.

1975 онойхитой сасуулжа харабал, заводой ажалшадай хүдэлмэриин дунда зэргын разряд дээшэлээ, салин хүлээниинь-ехэ болоо. Хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдал һайжаруулха талаар горитой ажал хэгдэнэ. Цехүүд шэнэдхэн заһабарилагдажа, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга дээшэлээ. Хүндэ ажалда хүдэлдэг эхэнэрнүүдэй тоо нилээд үсөөрһэн байна.

Заводой столовын, буфедүүдэй хүдэлмэри урданайхиһаа нилээд һайжаруулагдаба. Эдеэ хоол амтатайтаар бэлдэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй гэр байра заһабарилха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ завод нэгэ доро 60 хүнэй байрлаха амаралтын байшантай юм. Энэ жэл 1100 гаран хүдэлмэришэн тэндэ амарһан байна. Хэдэн жэлэй саада тээ хамһабариин ажахы эмхидхэгдээ һэн. Тиигэжэ гахай үсхэбэрилдэг болоо. Байгша ондо 64 центнер гахайн мяхан заводой хүдэлмэришэдтэ хүдалдагдаба.

Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, үйлэдбэриин һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг хүдэлмэришэдые моральна ба материальна талаарнь урмашуулха дүрим зохёогдонхой. Тэрэкэй ёһоор предприятида 25 жэл таһалгаряагүй хүдэлһэн хүндэ «Ажалай ветеран» гэһэн нэрэ соло олгогдодог, дурасхаалта бэлэг барюулагдадаг юм. Иимэ нэрэ солодо хүртэһэн хүдэлмэришэд гэр байрын түлөөһэнһөө (заводой гэртэ байрлаг горитой ажал хэгдэнэ. Цехүүд шэнэдхэн заһабарилагдажа, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга дээшэлээ. Хүндэ ажалда хүдэлдэг эхэнэрнүүдэй тоо нилээд үсөөрһэн байна.

Заводой столовын, буфедүүдэй хүдэлмэри урданайхиһаа нилээд һайжаруулагдаба. Эдеэ хоол амтатайтаар бэлдэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй гэр байра заһабарилха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ завод нэгэ доро 60 хүнэй байрлаха амаралтын байшантай юм. Энэ жэл 1100 гаран хүдэлмэришэн тэндэ амарһан байна. Хэдэн жэлэй саада тээ хамһабариин ажахы эмхидхэгдээ һэн. Тиигэжэ гахай үсхэбэрилдэг болоо. Байгша ондо 64 центнер гахайн мяхан заводой хүдэлмэришэдтэ хүдалдагдаба.

Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, үйлэдбэриин һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг хүдэлмэришэдые моральна ба материальна талаарнь урмашуулха дүрим зохёогдонхой. Тэрэкэй ёһоор предприятида 25 жэл таһалгаряагүй хүдэлһэн хүндэ «Ажалай ветеран» гэһэн нэрэ соло олгогдодог, дурасхаалта бэлэг барюулагдадаг юм. Иимэ нэрэ солодо хүртэһэн хүдэлмэришэд гэр байрын түлөөһэнһөө (заводой гэртэ байрлаг даг һаа) сүлөөлэгдэдэг байна.

Заводто 15 жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллаһан хүнүүдтэ «Кадрова хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоно, үнэтэ бэлэг барюулагдана. Предприятида 10 жэл соо хүдэлһэн ажалшадта Хүндэлэлэй грамота, мүн үнэтэ бэлэг барюулагдадаг гуримтай. Мүнөө тус предприятиин 97 хүдэлмэрилэгшэ «Ажалай ветеран» гэһэн нэрэ зэргэтэй.

Хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ажалай түлөөһэ гуримшуулха асуудал предприятиин хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда байдаг. Энэмнай хүнүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин нэгэ хубинь болоно.

Заводой хүдэлмэришэдэй олонхиньь хубиин табан жэлэй түсэб зохеоһон байна. Эндэхи 49 хүдэлмэришэн арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь 7 һараар урид, 114 хүн — Агууехэ Октябриин алдарта 60 жэлэй һайндэрэй урдахана бэелүүлһэн юм. Предприятиин 120-ёод хүдэлмэришэн өөрын тамгатайгаар бүтээһэн продукциия тушаана.

Коммунист Г. М. Лебедевэй хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригадын, В. А. Влащенкын ударидадаг цехэй коллективүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа онсо шалгаржа, үйлэдбэриин эрхим үрэ дүн гүйлана. Н. Н. Комаровой хүтэлбэрилдэг цехэй коллектив «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн үүсхэл бултанһаа түрүүлэн гаргаһан юм.

Залуу үетэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэришэдэй һайн халаан бэлдэхэ хэрэгтэ заводой дирекци, партийна болон комсомолой организацинууд ехэ анхарал хандуулдаг байна. «Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй совет ба һурган хүмүүжүүлэгшэ тухай» дүрим зохёогдонхой. Залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлэгшэдэй уялга ба зорилгонууд, тэдэнние урмашуулха гурим болон бусад асуудалнууд тэрээн соонь тодорхойлогдонхой. Заводто хамтадаа 80 гаран һурган хүмүүжүүлэгшэ биш юм. Ажалай ветерануд ба үйлэдбэриин түрүүшүүл В. А. Лысенко, Л. И. Прутовой, Е. М. Жукова, Д. И. Хохряков, О. В. Бузин болон бусад дүршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшэдэй тоодо ороно.

Залуу хүдэлмэришэдые һургаха, тэдэнэй эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ асуудал саг үргэлжэ харагдажа байдаг. Эндэхи ниитын эмхинүүдэй зууршалгаар залуу 60 гаран хүдэлмэришэн үдэшын дунда һургуулида, техникумүүдтэ заочноор һурана. Мүн 50 хүдэлмэришэн институдта заочноор, үдэшын отделениндэ һурадаг байна.

Мэргэжэл шэлэлгэ... Энэ асуудал ехэ удха шанаргай. Заводой парторганизаци тэрэниие хараада абажа, техническэ мэргэжэл олгодог 16-дахи училищиин, 2-дохи дунда һургуулиин һурагшадай дунда ехэ хүдэлмэри эмхидхэнэ. Класс бүхэниие предприятиин цехүүд, таһагууд шефтээ абанхай. Мэргэжэлтэд ба үйлэдбэриин түрүүшүүл ходо һурагшадтай уулзадаг, суглааануудта хабаададаг гуримтай. Заводой хүдэлмэришэдэй хүсөөр предметнэ кабинедүүд ба стендинүүд түхеэрэгдэнэ, тэдэнэр заһабарилгын ажалда хабаадана. Һурагшадай зунай амаралтын үедэ ахалагша классуудай һурагшад заводто, хамһабариин ажахыда хүдэлнэ. 2-дохи дунда һургуули дүүргэһэн 40 гаран хүн мүнөө заводто хүдэлдэг юм.

Эдэ бүгэдэнэй ашаар ажалай журам хазагайруулха, заводһоо болижо, ондоо хүдэлмэридэ ороохо ябадал урданайхиһаа үсөөрөө. Ажалай түрүүшүүл улам олошорно.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

ӨТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЭРМЭЛЗЭЛ

Хэдэн жэлэй саада тээ Үдэ голоор модо ураахуулхаа болиходонь, Онохойн комбинат хэрэглэхэ модоор дуталдадаг болоо һэн. Автомашинаар аяар холын Хори, Тээгдэ, Хэжэнгэһээ модо зөөхэ гээшэ, хэнэйшье мэдэһээр, бэлэн хэрэг бэшэ бшуу. Машина дуталдаха, харгыда һаатаха, мүн үбэлдөө саһан, зундаа хура бороо харгы муудхажа, баһал бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулха. Шэнэ машинануудые нэмэжэ үгөөшье һаань, ядалдаха саг ушараад лэ байха.

Тиигэбэ яабашье, ашаанай томо машинануудые ашаг үрэтэйгөөр, хэдэн халаанда хэрэглэхын тула ехэ юумэн хэгдэһэн, байгаа. Тезд комбинадай улам үргэдэжэ байгаа үйлэдбэриие түүхэй эдээр гүйсэд хангаха асуудал олоной, нэн түрүүн модо зөөгшэдэй, һанаа сохэтэ зобоодог байһаниинь эли.

Тэрэ үедэ ороной түрүү леспромхозуудта шэнэ гуримаар — автопоезднуудаар хоёр дахин ехэ модо зөөдэг болоһон тухай һураг дуулдаба. Хэдэн һарын үнгэрөөд байхада, манай республикын Баргажанай леспромхоздо иимэ машинануудые түхеэржэ, үлүү ехэ модо шэрэдэг болоһон юм.

Энээниие дуулаһан Онохойн комбинадай дүй дүршэлтэй жолоошодой нэгэн Степан Данилович Романьков тусхай журнал болон газетэдэ толилогдоһон мэдээсэлнүүдые ехэл анхаралтайгаар уншадаг бэлэй. Тиигэжэ энэ түрүү дүй дүршэлэй ямар ехэ ашаатай байһые пайнаар ойлгоһон жолоошон комбинадайнгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ орожо, Баргажанай леспромхоз ошожо, энэ түрүү арганай танилсажа ерэхэ зүбшөөл гуйһан байна. Тезд иимэ эдэбхи үүсхэл гаргажа байһан, урагшаа һанаатай хүниие хэн бариха һэм даа.

Тиигэжэ Степан Данилович өөрынгөө «Камацу» машинада иимэ түхеэрэлгэ тодхожо, түрүүшынгээ рейсдэ 1976 оной сентябрь һарада гараа бэлэй. Хориин районой газар дээрэһээ, аяар Аалана лесопунктһаа ойдо отологдоһон модо тэрэ зандань асарха байгаа бшуу. Түхеэрэлгэ гэжэ хэлэхэдэ, бага сага юумэн шэнгеэр һанагдажа болохо. Энэмнай ондоохон, тон орёо юумэн гэжэ харахадаал ойлгохоор юм. Машинадань ута модо зандань тээхээр прицеп хэгдэнхэй, тэрэнэй хойноһоо мүн лэ прицептэй үшөө нэгэ тэргэ тааруулагданхай. Эдэ хоёрнай хорёод метр ута шэргүүбшээр холбогдонхой. Иигээд байхадаал одоол автопоезд болоно бшуу. Модо тээгээд байхадань, энээнэймнай утань таби гаран метр байха юм. Иимэ уташье, хүндэ ашаатайшье автопоезд жолоодохо гээшэ, илангаяа үбэлэй хальтируухай харгыда нилээд түбэгтэй, бэрхэшээлтэй хэрэг гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Тезд Степан Данилович һанаһанаа дүүргэжэ, һарбайһанаа абажа шадаха хүн гэжэ үнинэй нүхэдынь мэдэдэг юм. Түрүүшын рейс хэршье бэрхэшээлтэй байбашье һаа, һайнаар бэелүүлэгдэжэ, нэгэ доро жаргад кубометр модон асарагдаһан байгаа. Энэмнай урдань гансал прицептэй машинаар ашаалагдадагһаа хоёр шахуу дахин ехэ болочо бшуу.

Иигэжэ комбинадай түрүү жолоошон С. Д. Романьков ашаг үрэ ехэтэй онол аргажэ, үлүү ехэ модо шэрэдэг болоһон юм.

Энээниие дуулаһан Онохойн комбинадай дүй дүршэлтэй жолоошодой нэгэн Степан Данилович Романьков тусхай журнал болон газетэдэ толилогдоһон мэдээсэлнүүдые ехэл анхаралтайгаар уншадаг бэлэй. Тиигэжэ энэ түрүү дүй дүршэлэй ямар ехэ ашаатай байһые пайнаар ойлгоһон жолоошон комбинадайнгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ орожо, Баргажанай леспромхоз ошожо, энэ түрүү арганай танилсажа ерэхэ зүбшөөл гуйһан байна. Тезд иимэ эдэбхи үүсхэл гаргажа байһан, урагшаа һанаатай хүниие хэн бариха һэм даа.

Тиигэжэ Степан Данилович өөрынгөө «Камацу» машинада иимэ түхеэрэлгэ тодхожо, түрүүшынгээ рейсдэ 1976 оной сентябрь һарада гараа бэлэй. Хориин районой газар дээрэһээ, аяар Аалана лесопунктһаа ойдо отологдоһон модо тэрэ зандань асарха байгаа бшуу. Түхеэрэлгэ гэжэ хэлэхэдэ, бага сага юумэн шэнгеэр һанагдажа болохо. Энэмнай ондоохон, тон орёо юумэн гэжэ харахадаал ойлгохоор юм. Машинадань ута модо зандань тээхээр прицеп хэгдэнхэй, тэрэнэй хойноһоо мүн лэ прицептэй үшөө нэгэ тэргэ тааруулагданхай. Эдэ хоёрнай хорёод метр ута шэргүүбшээр холбогдонхой. Иигээд байхадаал одоол автопоезд болоно бшуу. Модо тээгээд байхадань, энээнэймнай утань таби гаран метр байха юм. Иимэ уташье, хүндэ ашаатайшье автопоезд жолоодохо гээшэ, илангаяа үбэлэй хальтируухай харгыда нилээд түбэгтэй, бэрхэшээлтэй хэрэг гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Тезд Степан Данилович һанаһанаа дүүргэжэ, һарбайһанаа абажа шадаха хүн гэжэ үнинэй нүхэдынь мэдэдэг юм. Түрүүшын рейс хэршье бэрхэшээлтэй байбашье һаа, һайнаар бэелүүлэгдэжэ, нэгэ доро жаргад кубометр модон асарагдаһан байгаа. Энэмнай урдань гансал прицептэй машинаар ашаалагдадагһаа хоёр шахуу дахин ехэ болочо бшуу.

Иигэжэ комбинадай түрүү жолоошон С. Д. Романьков ашаг үрэ ехэтэй онол аргадай таряашадай габшагай ажалай вахта болобо. Ипатовска арга онолые хэрэглэн, механизаторнуud агрегат бүхэндэ үндэр бүтээсэ туйлана. Районой 80 шахуу комбайнер бункерһаа тус тустаа 10 мянга, мүн тэрээнһээ дээшэ центнер таряа адхана.

Ажахынуудай мэргэжэлтэдэй дурадхаһан шэнэ зүйлнүүд ургаса хуряалгые улам түргэдхэнэ. Палласовска районойхид уялгануудаа хаража үзөөд, 500 мянган тонно таряа гүрэндэ худалдахые шиидээ.

КОМБАЙНААР ОВОЩ ХУРЯАНА

РОСТОВ-на-ДОНУ. Семикаракорско районой «Донской» совхозой механизатор А. Николаев СКТ-2 комбайнаар эрхим һайн сортын түрүүшын тонно помидор хуряаба. Нёдондо жэл тэрэ 50 гектар талмай дээрэһээ 1.300 тонно томат хуряагаа нэн. Энэ жэлдэ дүй дүршэлтэй механизатор мүн 2.000 тоннохоо бага бэшэ томат суглуулха.

Энэ машинын туһаламжаар мангир, капуста, перец, корнеплод мүн лэ хуряажа болоно. Тэрэ 150-яад хүниие һэлгэнэ, продукциин гээгдэл хорооно.

Худөө ажахын хуряалгын машинануудай комплексын талаар Ростовско тусхай мэдээ тухай мэдэнэ бэ гээд, намайе адаглан гуна. Би мэдэхэ б даа, толгойгоо дохи Харин мүнөөдэр — амаралтын үдэр, б байгаа ёһотой даа, — Павел Яковлевич.

Уданшьегүй Га үйлсын 3-дахи гэртэ домни Степан Данило — Мүнөөдэр транс цехэймнай партийна лаан болохо. Үгэ хэлэ һэн хүм, тэрээндэ б байнаб даа, — гээд л дөөгөө эхилбэ.

Степан Данилович хойн комбинадта таһал гүйгөөр хорёод шахуу худэлжэ байнхай. С албанһаа габигдаһан х жолоошоной һургуули гээд, 1954 онһоо энэ м жэлээрээ худэлнэ бшуу дань ОРС-ын ашаанай шинада худэлдэг һэн. жэл туха Байгалай ной баазада ажаллаһан Тезд Онохойнгоо комб та бусажа ерэһээр, х жэл болобо.

Шэн зоригтойгоор лаһанайн-аа түлөө н нист С. Д. Романьков дэлэлэй Тэмдэг» орд «Социалис мүрысөөндэ ша» гэһэн хэдэн, «Юһ табан жэлэй ударник» тэмдэгүүдээр шагнаг юм. Ниитын худэлм эдэбхитэйгээр хабаа

Тэрэнэй һамган М Витальевна тус комбн 1953 онһоо хойшо худ рилнэ. Ажалай вет Мүнөө үедэ модоной т ридхэгшээр ажаллана. һэн ажалдаа орол һайнаар хандадагаараа, гы һайхан сэдьхэлээр ной дунда хүндэтэй хой. Басаган хүбүүн х дунда һургуулида һур

Хүн бүхэн ямаршье зарта худэлхэдөө, да һан ажалда тон хар гатайгаар, эдэбхи үүс гээр хандадаг, өөһэд хэнэн юумэ олониитыг рэгэй нэгэ шухала хуб жэ тоолодог, бүхы дүй шэлөө, мэргэжэл шал гүйсэд элсүүлжэ шадаг һаа, ажалай амжалта т жа, арад зоной магтаа шаала хүртэдэг ха юм Энээниие табан жэлэй рүүшүүлэй нэгэн, юры мунист Степан Да Романьковой ажаба жэшээ эли тодоор хар бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРӨ: С. Д. маньков.

П. ЛОПО
Авторай ф

НҮЛӨӨ ЕХЭТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Манай колхозой партийна комитедэй харааһан түсэбэй ёһоор политинформатор, агитаторнууд арбан хоног бүри тэжээл хуряажа байһан бригада, звенонуудта ошожо, хөөрэлдөө үнгэргэдэг болонхой. Район, республика гү, али ажахынуудай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ хэр зэргэ ябуулжа байһан тухай, али бригада, звеногой социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн тухай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, үбһэшэдые шэнэ амжалта тээшэ дүлэтэ үгэнүүдээрээ уряалдаг гээшэ.

Мэнэ һаяхана политинформатор, агитаторнуудтаяа ээлжээтэ семинар үнгэргэжэ, «КПСС-эй Центральна Комитедэй июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые арад зоной дунда яагаад тайлбарилха тухай» асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөө хэбэдби. Энэ асуудалаар Уланай дунда һургуулиин партийна эхин организацин секретарь Евдокия Цыреновна Доржиева элидхээ юм.

Семинарай һүүлээр политинформатор, агитаторнууд өөһэд өөһэдынгөө даажа абаһан звено, бригадануудта хөөрэлдөө үнгэргэхөөр тараа һэн.

Хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэлдэ Баргажан голдо хэзээшье үзэгдөөгүй ган гасуур болоо гээшэ. Тиимэһээ ажахын гэшүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха гээшэ партийна комитедэй гол шухала асуудал болоод байна. Мүнөө ажахын сүлөөтэй хүн бүхэн, шефүүднай үбһэ, тэжээл хуряалгада, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ булта хабаадуулагданхай. Энэ хэрэгтэ политинформаторну уднай дайшалхы нүлөө үзүүлнэ, өөһэдөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Мүнөө манай ажахыда 24 политинформатор, агитатор хүдэлнэ. Эдэнэрэймнай олонхидынь һүргуулиин багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ажахын бригада, фермэнүүдые даагшанар юм. Тэдэнэй дундаһаа политинформаторнуудаар хүдэлдэг багшанар Д. К. Мужанов, С. Б. Цыденов, районой үһалуурин системын мэлиоратор Б. О. Гармаев, фермэнүүдые даагшанар Б. У. Ухинов, Б. Э. Эрдынеев гэгшэд онсо эдэбхи үүсхэл гаргана. Энээнһээ гадна арбан хоногой туршада түрүүлһэн звеногой хэды шэнэн үбһэ хуряаһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэнэ, түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан хэныг газетэ, дайшалхы хуудаһа гаргадаг заншалтай. Мүн политинформатор, агитатор бүхэн тус тустаа арбаад центнер үбһэ сабшажа, колхоздоо тушааха даабаритай юм.

Мүнөөдөө гэхэ гү, али августын 10-һаа 19 болотор соносхогдоһон арбан хоногой дүн гаргагдажа, түрүүшүүлнай урмашуулагдаба. Тиин Ц. Г. Балтановай, Баатор Зурлов, Базар Эмедеев гэгшэдэй даадаг звенонууд түрүүшын гурбаа һуури эзэлһэн байба. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор түрүү һуури эзэлһэн Балгановай звеногой гэшүүдтэ нэгэ эрье хонин шан болгон барюулагдаба. Хоердохи һуурида гараһан Зурловай звеногойхидто 30 түхэригэй шан үгтэнхэй.

Дүн хамта арбан хоногой туршада 7800-гаад шахуу центнер үбһэн ажахы доторнай һүрилэгдэбэ. Энэмнай һанаһанда үшөөшье хүрэнэгүй. Саанамнай үшөө ехэ үбһэ суглуулха зорилго табигдана. Энээнэй дүүргэхын тула хамаг хүсэ, техникэеэ үбһэ хуряалгада зорюуланхайбди.

М. МОЛОНОВ,
Уланай колхозой партийна комитетэй секретарь.

ХОДОДОО МАГТААЛТАЙ ЯБАДАГ

Ивалгын голой һу һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэри бодотоор бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго гарган ажаллажа байнад. Эндэ тон түрүүн Доодо-Ивалгын отделениин гурбадахи фермын коллективые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хэршье хура бороо хомор байжа, зунай эхеэр бэлшээриин муудаашье һаань, һу һаалиин түрүү фермын коллектив урданшье, мүнөөшье сүүдхэдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр арбаад килограмм һу һаана. Малшадай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарһан түрүүшүүл олон. Нютагтаа маттаалтай үнинэй һаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденто Бимба Ринчиновна Гомбоева үнгэрһэн һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 342 килограмм һу һааһан байна. Энээниие тооложо үзэхэдэ, сүүдхэдэ үнеэн бүриһөө 11—12 килограмм һүн һаагдаһан жэшээтэй.

Б. Р. Гомбоеватай мүрысэдэг үшөө нэгэ бэрхэ һаалишан Баваса Ленхобоева ана-мана урилдажа, ехэ холо гээгдэнэгүй. Энэ малшан сүүдхэдэ 11 килограмм шахуу һу һаана.

Һу ехээр һаажа, хэзээ бүхэндэ маттаалтай ябадаг гурбадахи фермын һаалишадай нэгэ иимэ һайн һайхан заншал тухай хэлэе. Тэрэнь юуб гэхэдэ, хүршэн эжынэрэйнгээ пенсидэ гаража, жара наһанайнгаа жаргал эдлэхэ болоходо, тэдэнэй үхи хубүүдынь ажалынь халан абадаг заншалтай. Жэшээнь, гушаад энуудта, ная колхозболожо байха үедэ Цыпил Ванчикова гэжэ һаалишан байгаа юм. Мүнөө тэрэ үндэр нэһатай, амаралтада үни гараһан хүн. Тезд анханай һаалишанай хэржэ, хэжэ ябаһан ажальнь эзэгүй үлөөгүй. Басаган Надмидынь эжынгээ мүрөөр һаалишан боложо, мүнөө ходоодоо һайн һайхан ажалаарад шалгаржа, һютаг соогоо магтаалтай ябадаг.

З. ГАЛДАНОВ.

Улаан-Удын район.

АЛДУУГАА БҮ ДАБТАЯ

Манай колхоз эдлүүриин газараар яһала элбэг. Обоотын тала, Хужар, Баруун-гол гэдэг хэдэн зуугаад гектар миин хоохон тала дайда хабтайжа, тэндэ ургаса муутай, хатуу хурьһэтэй бэлшээри болонхой. Эдэ тала дайдые ашаглалгада оруулжа, олон жэлэй ногоо, зелёнко ургуулдаг болоо һаа, нилээд ехэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтаха байгаа. Зелёнкын тарилга гэжэ нэрлээд, 400—500 гектар дээрэ обёос ургуулаа болодог, эндэ тэндэ булан тохойн, ойн соорхойнуудаар хяхалагдаһан газарай тоо байдаг. Тэрэниие шалгажа, хэмжэжэ үзэдэггүй, тооеынь дээгүүрдүүлдэг заншалтайбди.

Хуршэ ажахынуудта орходоо манай нютаг һураггүй доро, набтар, бүгшэм дулаан уларилтай. Тиигэбэшье энэ үнгэрһэн хабар хоёрдохи бригадын малшад үбһэ тэжээлээр дутэлдажа, ядараад абаа һэн. Үбэлдөө, хабартаа бэшэ колхозуудһаа үбһэ, зелёнко зөөжэ, ураг ша хойшоо яһала гүйлгэлдөө. Тэдэнэй туһаламжаар лэ эдууһа малаа хүхэ ногоон дээрэ гарганаа һэн.

Тезд колхознай жэл бүри алдуугаа дабтажал байдаг, тэрээнһээ һураал абадаг гүйнь гэмшэлтэй. Үбһэ ногооной ургасые бүри дээшэлүүлхэ, нуга сабшалан дээрэ ехэ ажал ябуулха байгаад, энээндэ дан һуламаар, эрилтэ багатайтаар хандана. Тэжээлэй бага дээрэһээ адууһа малай тоо үсөөн, эхэ малһаа тугал үсөөн абтана, һу һаалишье өөдэлнэгүй, үүлтэрыншье балай һайжарнагүй.

Элдэб техэлэй тракторнууд бии болоһон аад, тэдээндэ хабсаргаха, шэрэхэ машинанууд асарганагүй, трактор бүхэнөөр элдэб янзын ажал хэжэ болохо ха юм. Тезд тэрэ хэрэглэгдэнэгүй, техникэ шудалха хэрэг анхарагданагүй. Газар хахалхадаа шанарыень һайжаруулхагүй, тэндэхи поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ тараадаггүй, зелёнкын ба олон жэлэй ногооной тарилгада үтэгжүүлгэ огто хэгдэнэгүй.

Манай колхозодо луговодууд гэжэ нэрэтэй хүнүүдшье хомор даа. Тэдэнэр наһатай болонхой. Залуу хүбүүд хүрэз барижа, ханааб, һубагай хажууда ошодоггүй, тэдэниие луговодой мэргэжэлдэ һургадаггүй. 35—40 хүрэжэ ябаһан хүнүүд хүнгэн ажалаа дахаад лэ ябадаг. Хабар бүхэндэ хүнүүд бүтэдөөрөө сабшалан дээрэ гаража хүдэлдэг һаа, ногоо ургуулжа шадаха байгаабди. Тэрэ хэгдэнэгүй.

Үбэлдөө тамираа муудаһан бүруу, хашарагуудые зэрууһалдагбди. Бэлэгшэбэй гэжэ газарта үбэлжөөд, тэндээ наг шэбхэ элбэгээр тараадаг байнаб. Хабартаа һүхэ, хүрзөө баряад, булагай уһаар тэрэнээ ундалуулжа абааб. Баһа тээ саанахи Сайлаг гэжэ һуурида зуһажа байһан болоод, намартаа зелёнко хуряажа дүүргээгүй байхада үбэлжөөндэ орожо ерэдэг. Хабаржаан, намаржаан гээшье огто мэдэхэеэ болинхой. Фермын һаалишад үбэлжөөнһөө 7—8 модо болохо дабаан дээрэ, Нюргаан гэжэ зуһаланда сентябриин 1 болотор байгаад лэ, үрдилдэжэ үбэлжөөндөө орожо ерэдэг. Үбэлжэхэ газарайнгаа хагда ногоо гамнахые манайхид огто мэдэдэггүй, гурим журам гээшэнь һула гэжэ хэлэхэдэ алдуутай бэшэ. Юумэ бүхэниие нөөсэлхэ, гамнаха, арьбалха хэрэгтэй бшуу даа. Энээн тушаа партиимнай Центральна Комитет ходо анхаржа байдаг ха юм. Мүнөө партиин ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө оролдожо байхадаа, эдэ алдуу дунда нуудаа үгы хэхэ гэжэ тэмсэхэ үялгатайбди.

Х. МУНКОНОВ,
«Улаан-Аха» колхозой луговод, дайнай ба ажалай ветеран.

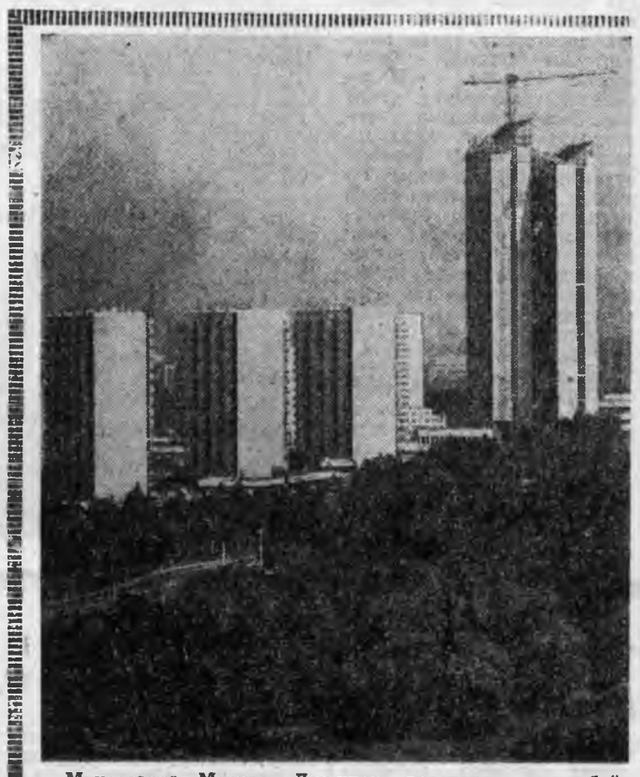

Мүнөөдэрэй Москва. Ленинскэ проспектдэ шэнэ байшангууд бодоно. ТАСС-ай фотохроника.

«ВЕЗДЕХОДООР» ҮБҺЭ САБШАНА

ШЭТЭ. Үбһэ сабшалгын вездеход Калининай нэрэмжэтэ колхозой һөөг бургааһан соогуурхи ногоо сабшана. Дульдаргын лесхозой хүдэлмэришэн П. Шубодеров энэ агрегат «зохёогоо». Тэрэ Ульяновска автозаводой хуушан двигатель зэһаад ДТ-54 түхэлэй тракторай редуктортай холбожо, тэдэниие морин косилка дээрэ тодхон табиһан байна.

П. Шубодеровой үбһэ сабшалгын вездеход алмалта, арьбалалтатай, жолоодоходо хүнгэн, хурдан ябадалтай, болдог дошо, һөөг бургааһан соогуур хамаагүй ябаха аргатай. Нёдондо жэл тэрэ шефтээ абаһан колхоздоо 75 тонно үбһэ бэлдээ һэн. Мүнөө П. Шубодеров 100 тонно эрхим шанартай тэжээл колхоздоо бэлдэхые шиидэв.

КАЗАХСТАНАЙ ТАРЯАШАДТА ТУҺАЛНА

КИЕВ. Украинын урда областьнуудай комбайнернууд өөрөдынгөө ажахынуудта орооһо хадалгаяа дүүргээд, Казахстан ерэбэ. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй гурбадахи жэлэй үндэр баян ургасын түлөө тэмсэлээ эдэнэр Казахстанай талата нютагуудта үргэлжэлүүлхэ байна. Донецкэ, Крымскэ, Херсонско, Запорожско, Кировоградска, Одесскэ областьнуудай таряашадай олонхид 10—17 мянган центнер таряа сохёо.

Украинын механизаторнууд ипатовайхидай жэшээгээр республика дотор эмхидхэгдэһэн хуряалга-зөөлгын комплексно отрядуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые Казахстанай хани нүхэдтөө дамжуулха хараатай. Зундаа сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, ажал хүдэлмэрээ һайнаар эмхидхэжэ, машина түхеэрэлгэнүүдээ тааруулан табижа, амжалта туйлаһан байгаа. Энээнэй ашаар олон колхоз, совхозуудта комбайнер бүхэн үдэрэй туршада 30—40 гектар дээрэһээ хадалга хэдэг байба.

Таряа бэлэдхэдэг предприятинуудай мэргэжэлтэд Казахстанда хүдэлхөөр эльгэгдэнэ. Эдэнэр шэнэ урга-са сэбэрлэнэ, хатаана.

ТАРЯАШАДАЙ ТУЙЛАЛТАНУУД

ВОЛГОГРАД. «Дружба» совхозой А. Пыхтинэй комбайн дээрэ 17-дохи одон яларба. Иигэжэ залуу таряашан Палласовска район дотор түрүүлэн 17 мянган гаран центнер таряа сохиһон байгаа. Комсомол хүбүүнэй энэ амжалтаар тэрэниие һурган хүмүүжүүлэгшэ коммунист Е. Н. Дядькин ехэтэ баярлаба. Ушарынь юуб гэхэдэ, һурагшань тэрэнэй амжалтые улүүлээ бшуу.

Энэ жэлдэ Заволжидо үндэр баян ургаса ургуулагдаа. Эндэ, 300 мянган гектар дээрэ, үндэр баян ургаса ургуулагданаһан байна. Тэрэниие хуряалга гансал Палласовска районойхидто бэшэ, харин ургаса хуряалгадань туһалхаяа Волгограднаа, Волжскоһоо ерэнэн шефүүдэйнь, урда районуудай таряашадай габшагай ажалай вахта болобо. Ипатовска арга онолые хэрэглэн, механизаторнууд агрегат бүхэндэ үндэр бүтээсэ туйлана. Районой 80 шахуу комбайнер жалгатайгаар гаража, ургуулагшадай зүгөө сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Б хүдөө ажахын маш дай завод томат хур комбайнуудые олоор жэ эхилхэ.

НЭМЭЛТЭ АБЫШ.

ЭВОРОН (Хабаровск заар). Алас-Дурна БАМ-ай барилгашадай нэ отрядые хүндэмүү луунаар үгтаба. Тэр тайнаа ерэ. Эндэ, үг гоё һайхан нуурай отрядай гэшүүд станци барихэ юм. хон митингын һүүлэ рилгын таймай дээрэ тэ ажал бурьялба. дэй хараһаар байтар зуурын тосхоной б дай хамтын байрын, вын ба бусад барилг хананууд бодхоогдоо гаа.

«АлтайстройБАМ» дай бүриэлдэ 100 нист, комсомолец Эдэнэй олонхид Б Рубцовскын, Бийськ барилганууд дээрэ һургуули гаранхай дүршэлтэй һурган жүүлэгшэд бригад хүтэлбэрилнэ. Б өөһэдынгөө оньһон абаад ерэ.

СОВЕТ ОРОН дотор

мэргэжэлтэй конструк бюродо помидор х комбайн манай орон рүүлэн бүтээгдэ. Т регат гүрэнэй турша жалгатайгаар гаража, ургуулагшадай зүгөө сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Б хүдөө ажахын маш дай завод томат хур комбайнуудые олоор жэ эхилхэ.

НЭМЭЛТЭ АБЫШ.

ЭВОРОН (Хаб

Ажалаймнай залуу халаан

АША ТУҺАТАЙГААР, ХҮХЮУН СЭНГЭЛИГЭЭР...

Мосохон тосхонтоо арба [illegible] километрэй газарта орш[illegible] Жэбхээһэн гэһэн үзэсхэлэн гоё байгаалитай газарта Дунда-Худанай һургуулиин ажалай болон амаралтын лагерь дүрбэн жэлэй саада тэй түбхинөө һэн. [illegible]кын залуу багша Баторжи Батомункуевич [illegible]оцыреновэй ударидалга [illegible] һурагшад өөһэдөө хүргүүлэн, басагадай унтаха байр столово бодхоохон, спортын талмай түхеэрһэн юм. [illegible] жэлдэ, бүри хабар байгаа. Худанай совхозой дилгэ [illegible] һурагшадай үйлэдбэриин эн бригадада 200 гектар газар таһалжа үгөө һэн. [illegible]агшад тэрэ газар дээрэ [illegible]гай болон минеральна [illegible]үлгэ элбэгээр гаргаг[illegible], харууһалжа эхилбэ.

Түүгүшын жэл бригадын [illegible]үд дуй дүршэл багатай [illegible]аа. Гэбэшье 900 гаран [illegible]өр үбһэ ногоо бэлэдхэ[illegible] түрэл ажахыдаа дамжуулан үгэһэн юм. Удаадахи[illegible]лнүүдтэнь тэдэнэр хаг[illegible]даг энэ участогһаа [illegible]туритай баян үргаса абаг[illegible] болоо бэлэй. Энэ гурбан [illegible] туршада үйлэдбэриин бригадын гэшүүд хамта дээрээ 5100 центнер эрхим шанартай үбһэ совхозойнгоо ниитын адууһа малда бэлэдхэһэн байна.

Дунда-Худанай һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригада районойнгоо иимэ бригаданууудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ гурбан жэлэй туршада түрүү зэргэдэ ябажа. ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой дамжуулгын Улаан тугые алданагүй.

— Манай һурагшад ажалай болон амаралтын лагерьта хүдэлхэ тон дуратай юм, — гэжэ тус һургуулиин директор Юмдэлэг Жамбалович Гомбоев манда хөөрэнэ. — Тэдэнэр түрэл ажахыдаа горитой схэ аша туһа хүргэхэһөө гадна, хүхюун сэнгэлигээр амарна ха юм.

Һургуулиимнай багшанарай коллектив хүүгэдые ажалда дүй дүршэлтэй, шалабаритай болгохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ яһала схэ хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Мүнөө хараад үзэхэдэ, манай багшанарай хүсэл оролдолго амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гээшэ.

Энээниие һурагшадаймнай ажал хэрэгүүд гэршэлнэ бшуу.

Үнэхөөрөөшье, һургуулиин директорэй хэлэһэн үгэнүүд эшэ үндэһэтэй. Совхозой хамаг ажал хэрэгтэ һурагшад схэл эдэбхитэйгээр хабаадаг заншалтай. Олохон һурагшад жэл бүри хониной нооһо хайшалалгада хабаадалсажа, яһала һайн үрэ дүнгүудые туйладаг байна. Энэ жэлдэ хониной нооһо хайшалжа, совхоздоо схэ туһа хүргэһэн һурагшад олон. Жэшээнь, энэ зун юнэдэхи классай һурагшад Даша-Дондок Цыденжапов, Дамдин Санжижапов гэгшэд тус тустаа 700-гаад хониной нооһо хайшалаа һэн. Тиигэжэ совхозой хайшалагшадай дунда түрүү һуури эзэлээд, 150—150 түхэриг мүнгөөр шагнагдаа бэлэй. Долгорма Гомбоева, Пылжит Доржижапова, бусад эндэ шалгараа.

Жэбхээһэндэ оршодог ажалай болон амаралтын лагерьта мүнөө юнэдэхи классай 20 гаран хүбүүд, басагад ажаллана. Энэ жэлдэ хэлы ган гасуурай болоошье һаа, мүнөө олохон һүринүүдые жэрылгэн табинхай. Августын 29 болотор бригадын гэшүүд 1000 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялга абаа һэн. ВЛКСМ-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ районой комсомол-залуушуул социалис уялганууд аа дээшэлүүлһэн байна. Тиихэдэ энэшье бригадын гэшүүд энэ һайхан хэрэгые дэмжэһэн, социалис уялгаяа 200 центнерээр дээшэлүүлһэн юм. Һурагшад мүнөө уялгаяа дүүргэхын тула эршэмтэй шангаар ажаллажа байнхай.

Тиихэдэ энэ һургуулиин 6-дахи, 7-дохи классуудай һурагшадһаа бүрилэһэн үшөө нэгэ бригада июнь һара соо Тураасгай гэжэ газарта хүдэлөө һэн. Гурбан гектарта куузику, хоёр гектарта хартаабха, мүн гектар үлүүтэй газарта овощ тарялд, тэрэнэйнгээ хойноһоо харууһалаа.

Хүүгэд ажалай болон амаралтын лагерьта байхадаа гансашье ажаллана бэшэ, мүн хүхюун сэнгэлигээр амарна гэжэ дээрэ хэлээ һэмди. Үдын хоолой, мүн ажалайнгаа үдэрэй һүүлээр тэдэнэр эллэб наада эмхидхэдэг, һонирхолтой хөөрэлдөө, диспут үнгэргэдэг заншалтай.

Лагериин улаан булан соо телевизор, радиолю табигданхай. Шэнэ газетэ, һонирхолтой номууд таһалгаряагүй асарагдажа байдаг.

Һурагшад амаралтынгаа сагые хүхюутэйгээр, аша туһатайгаар үнгэргэхэ хүдэлмэриие өөһэдынгөө эдэбхитэй нүхэдтэ даалтанхай. Тиигэжэ юнэдэхи классай һурагша Сэсэгма Цыдыпова соёлой хүдэлмэриин түлөө харюусадаг, харин һургуулиин комсомолой комитедэй гэшүүн Лубсан-Цырен Бабуев спортивна ажал хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр даалгадаһан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандадаг, эдэбхи оролдолгоёо гаргадаг. Нүхэдынь тэдэнэй эдэбхиие дэмжэдэг, сэдьхэлээ хананги байдаг.

Иигэжэ Дунда-Худанай һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтые түрэл ажахыдаа, өөһэдтөөшье аша туһатайгаар үнгэргэдэг болонхой.

Д. ДЫЛЫКОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

[illegible]рманиин Демократическэ Республика. Лейпциг[illegible]ын «Микроза» завод [illegible]тскэ Союзай захилаар [illegible]овальна автомат ста[illegible]удые бүтээн гаргадаг

[illegible]РАГ ДЭЭРЭ: «Микро»-[illegible] заводой нэгэ цех соо.

[illegible]ДН—ТАСС-ай фото.

ОСТРАВЫН МЕТАЛЛУРГНУУД БОЛОН МАШИНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

ПРАГА. Острава хотодохи К. Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа болон машина бүтээлгын Витковицка комбинадай олон мянган хүдэлмэришэдэй коллектив ехэ һайндэрөө тэмдэглэбэ. Комбинадай тогтоһоор 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, зургаадахи табан жэл соо экономическа үндэр амжалта туйлаһанайнь түлөө Чехословакиин хүндэ промышленностиин асари ехэ энэ комбинадта «Социалис ажалай предприятиг» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

Социалис Чехословакиин эгээн томо промышленна түбүүдэй нэгэн гэжэ энэ комбинат хуулита ёһоороо тоологдоно. Комбинат арадай ажахыда эдэб түхэлэй машина, түхеэрэлгэнүүдые, дүн хамта 10 мянга гаран зүйлэй продукци эльгээжэ байдаг юм. Гансашье Чехословакида бэшэ, хилын саанашье эрхим шанараараа суурхадаг энэ комбинадай продукциие захигшадынь магтадаг заншалтай. Дэлхэйн 50 гүрэн, тэрэ тоодо Советскэ Союз комбинадтай хэлсээ баталжа, худалдаа наймаа эрхилдэг юм. Жэшээлхэдэ, гансал байгша он дотор СССР-эй захилаар 2 агломерационно линиин оньһон түхеэрэлгэ, 2 мянган тонно эдэб түмэр бүтээл тус комбинат эльгээхэ байна.

ГДР-эй ОГТОРГОЙДО «ЯК-50» НИИДЭНЭ

БЕРЛИН. Сагаа-улаан самолет ниидэлгын талмай дээгүүр урагшаа дабшажа, эридээр өөдөө дэгдэшэнэ. Хэдэхэн секундын үнгэрөөд байхада, үнөөхи самоледнай огторгойн уужамда эдэб орёо «фигурануудые» хэжэ ябатараа, гэнтэ сэхэ доошоо һомон шэнгеэр шуумайба. Гурба-дүрбэн минутын үнгэрһэн хойно «ЯК-50» ниидэлгын талмай дээгүүр гүйжэ ябаба. Энэ самоледой эрхим гэгдэжэ сэгнэгдэһэн техническэ арга боломжонуудые Шенхагендахи (Потсдам округ) һуралсалай аэродром дээрэ совет летчик Юрий Митиков харуулаа. Эндэл баяр ёһололой оршон байдалда «ЯК-50» түхэлэй нэгэ һууритай спортивна 4 самолет ГДР-эй түлөөлэгшэдтэ дамжуулагдан үгтөө.

Тэдэ хилын саана Советскэ Союзай худалдажа эхилһэн иимэ түхэлэй түрүүшын самоледууд болоно.

ХАНИ БАРИСААНАЙ АШААР

БУДАПЕШТ. Венгриин Эстергем хотодохи «Лабор» гэжэ прибор бүтээдэг завод срэхэ жэлэй һүүл болотор 120 томо хэмжээнэй хүдөө ажахын комплектнэ лаборатори Советскэ Союз эльгээхэ юм. Венгриин энэ предприяти 10 гаран жэлэй туршада Советскэ Союзай захилаар хүдэлнэ гэхэдэ алдуугүй. Манай ороной эндэб нютагуудта орооһо таряанай, овощой, үрэ жэмэсэй, үбһэ тэжээлэй шанар шалгадаг, тэдэниие хадаглалгые хинан сахидаг 2 мянга гаран лаборатори хүдэлжэ байдаг юм.

Энэ заводой бүтээн гаргадаг шэнэ түхэлэй оньһон түхеэрэлгэтэй лабораториинуудые үйлэдбэрилгэдэ совет эрдэм шэнжэлгын институдууд, предприятинууд сэхэ хабаададаг байха. Үнгэрһэн 10 гаран жэлэй туршада хоёр эрдэмтэд хамтынгаа хүсөөр хүдөө ажахын комплектнэ 20 гаран ондо ондоо янзын лаборатори зохёон бүтээгээ юм.

МОНГОЛОЙ ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ҺАЙНДЭР

УЛААН-БААТАР. Һаяхана Монголой Арадай Республикада энергетигүүдэй үдэр тэмдэглэгдэбэ. Мүнөө жэлэй һайндэр һалбариин хүдэлмэрилэгшэдтэ гүн удхатай байгаа. Юуб гэхэдэ, эгсэ арбан жэлэй саана орон дотор түрүүшын энергосистемэ байгуулагдаа бшуу.

Арадай засагай жэлнүүдтэ энергетикэ арадай ажахын гайхалтай түрөөр хүргэжэ байгаа һалбари болонхой. Энергетикын иимэ түргэн хүргэлтэгүйгөөр орон дотор социализм амжалтатайгаар байгуулха үндэһэн олдохогүй һэн гээд мэргэжэлтэд тон эүб тоолоно.

Үнэхөөрөөшье, промышленностиин хүргэлтэ, байрын гэрнүүдэй болон капитальна барилга, мал ажахын болон таряан ажалай дабщаса үшөөл ехэ электроэнерги хэрэглэнэ бшуу. Монгол ороной энергетигүүд партиингаа табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Орон дотор жэлдээ мүнөө 1 миллиард киловаттчаса үлүү ехэ электроэнерги үйлэдбэрилгэдэнэ.

(ТАСС).

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГЫН АША ТУҺАДА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй 1978 оной июль-август һараануудта [illegible]рымдэ хани ёһоор уулзалгаһан дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой хаража [illegible]һэн тухай совет хэблэлдэ [illegible]илогдоһон «КПСС-эй [illegible]нтральна Комитедтэ» гэ[illegible] мэдээсэлые дэлхэйн хэб[illegible] үргэнөөр тунхаглана.

Социалис хани нэгэдэлтэ [illegible]онуудай газетэнүүд [illegible]ПСС-эй Центральна Коми[illegible]тэ» гэһэн мэдээсэлые [illegible]үрэнээр гү, али дэлгэрэн[illegible]эр толилбо.

Л. И. Брежневэй социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хани ёһоор уулзалгаһан КПСС-эй ба Совет [illegible]нэй социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай Коммунис партинуудтай, арадуудтай тогтоһон аха дүүгэй хани барисаае, али бүхы харилсаа холбоое саашадань хүргөөлгэдэ шухала удха шанартай байна гээд «Работническое дело» газетэ бэшэнэ. Крымдэ туйлагдаһан үгээ ойлголсолгонууд ойрын сагта, холын ерээдүйдэ ябуулганууд аа зүбшэн бэелүүлгэдэ шэнэ түлхисэ болохо байна гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Крымдэ болоһон уулзалгануудай үедэ мүнөөнэй улас хоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэгдээ гэжэ «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ.

НАТО-гай Вашингтондо болоһон сесси дээрэ бүү зэбсэг бүтээн гаргалгые үргэдхэхэ тухай шиидхэбэри абтаа, удаань сэрэгэй түйлаг ехэ бюджедые американ конгресс һайшаагаа гэһэн мэдээсэлдэ газетэ онсо анхаралаа хандуулна. Тиихэдээ элэнэр социалис гүрэнүүдэй зүгһөө «сэрэгэй аюул» тохёолдуулагдана гэһэн худал хуурмаг шууяа баруунай оронуудта гаргана бшуу.

Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулганууд эб найрамдалай ба социализмын хэрэгүүдтэ аюул түбэгтэй байна гэжэ социалис оронуудай хэблэл тэмдэглэнэ. Дээрэлхы балмад, эзэрхэн зонхилолгын хараа шэглэл бэелүүлхэдээ, Пекин уласхоорондын шахардуу байдалые бүри түгшүүрилтэй болгоно. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай мүнөө үеын революционно сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй хараа бодол бүрүү һүргэхые али болохоор оролдоно.

Баруунай информационно агентствэнүүд «КПСС-эй Центральна Комитедтэ» гэһэн мэдээсэлые дэлгэрэнгүгээр дамжуулна.

Социалис гүрэнүүд шахардуу байдал һуларуулан бэхижүүлхые уряалхадаа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро «эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай» Хитадай политикые эрид буруушаагаа гэжэ ЮПИ агентство мэдээсэбэ.

Холбоото Штадуудай, НАТО-гай политикые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро мүн лэ эрид шангаар буруушаан шүүмжэлбэ гээд ЮПИ тэмдэглэнэ.

Мүнөөнэй оршон байдалда шахардуу байдал һуларуулгые таһалдуулжа, уласхоорондын хүргжэлгые һөөргэнь, «хүйтэн дайнай» үедэ тэхэрюулжэ болохо али бүхы алхамуудта эсэргүү ябуулганууд ые шууд сэхээр бэелүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро тооломо гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

Мозамбик Африкын бээ даанги залуу гүрэнүүдэй нэгэн юм. Тэрэнэй газар дайда ашагта малтамалнуудаар угаа баян. Һая болотор тэдэниинень хариин монополинууд булимтаран абаха, энэ оронние нмагтал түүхэй эдэй уута болгохо хараатай политика ябуулдаг байһан гээшэ. Юуб гэхэдэ Мозамбигта ашагта малтамалнуудһаа гадна, үнэгүй хүдэлмэришэ гарууд баһал олон байгаа бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Келимане провинцидахи ашагта малтамалнуудые хэрэглэхэ зорилготой хүдэлмэринүүд хэгдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

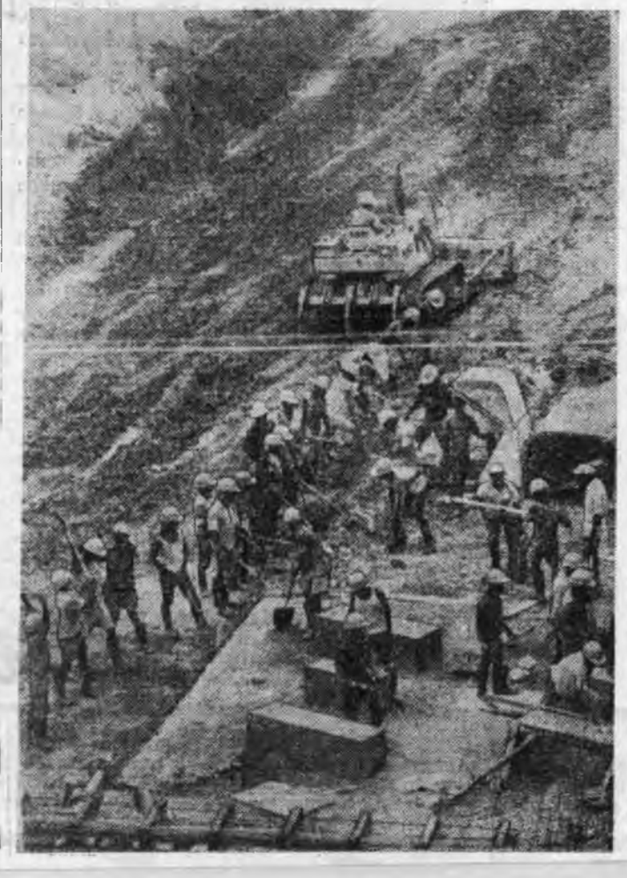

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ БЭЕЛНЭ

БЕРЛИН. «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплексын уласхоорондын экипажай амжалтайгаар ниидэлгэдэ зорюулгаһан олон тоото материалнуудые ГДР-эй хэблэл үргэнөөр толилно. Нүхэд Л. И. Брежневэй, Э. Хонекерой уласхоорондын экипажа эльгээһэн амаршалгые «Нойес Дойчланд» болон бусад газетэнүүд толилходоо, [illegible] ниидэлгэ социалис оронуудай арадуудай нүхэр һоной, үнэн зүрхэнэй ажал ябуулгын гэршэ жэшээ болоо гэд тэмдэглэнэ.

«Союз-29» — «Салют-6» — «Союз-31» гэжэ замбуулинай комплексын экипажай ажал ябуулга социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай замбуулинай дайда шэнжэлхэ уласхоорондын программые бэелүүлгэдэ шухала туһа болохо [illegible]ина гэжэ «Нойес Дойчланд» бэшэнэ. ГДР-эй үргэн ниитэ [illegible]рад зон энэ ниидэлгээр [illegible]гоорхон баясажа байһанаа [illegible]лэнэ. Замбуулинай шэ[illegible] туршалга хадаа манай [illegible]публикын 30 шахуу жэ[illegible] түүхэй элитэ ехэ үйлэ[illegible]ирэг, ГДР-эй ба СССР-эй [illegible]орондохи аха дүүгэй хол[illegible] саашадань бэхижүүлгэ[illegible]тын толотомо тэршэ болоно.

ИРАНДАХИ БАЙДАЛ

ТЕГЕРАН. Иранай Амузгарай правительствын тушаалһаа бууһан, сенадай түрүүлэгшэ Джафар Шариф-Имамиин премьер-министрэй тушаалда томилогдоһон тухай эндэ соносхогдобо. Премьер-министр шэнэ правительство бүридүүлжэ, Иранай шахта дурадхаһан байна.

«Кейхан» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, һүүлэй үедэ олон хото городуудта — Тегеранда, Ширазада, Хорремабадта, Ахвазда, Казвинда, Сарида, мүн бусад хото городуудта правительствада эсэргүү хүдэлөөнүүдэй болоһон дээрэһээ Амузгарай кабинет тушаалһаа буугаа. Жагсаалшадтай полициинхидай хёморон зүришэлдэһэнһөө уламжалан, хэдэн хүн алуулһан, шархатаһан байгаа. Жагсаалда хабаалаһан хэдэн зуугаад хүн баригдажа тушаагдаа.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Иранда байдал шахардуу байһаар. Ороной томо ехэ түбүүдэй нэгэн болохо Исфаханда сэрэгэй байдалтай. Абаданда, Иранай урда хубида, хото городуудай үйлсэ гудамжануудта полициин ба армиин хүсэнүүд харуулда жагсана.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГЭЙ ЗАНГИЛАА

БЕЙРУТ. Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Дж. Картерай, Бегинэй ба Сададай хооронло Кэмп-Дэвидтэ болохоёо байһан уулзалгада ямар бэлэдхэлэй хэгдэһые Израилиин правительство зүбшэн хэлсэбэ. Нёдондо жэлэй декабрь һарада Бегинэй оруулһан дурадхалнууд заседани дээрэ батадхагдаа. «Манайда түсэб табигданхай, тиин бидэ ямар нэгэ ондоо ори ганса харгы нээхэ гэнэ бэшэбди», — гэжэ Израилиин премьер-министр заседаниин һүүлээр тэдүүлбэ.

Булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагуудайديلэнхи хүбы дээрэ Израилиин сэрэгүүдые үлөөхэ гэжэ Бегинэй «түсэбөөр» хараалаг дана.

ГУТАМШАГ МУУХАЙ ДИКТАТУРЫЕ БУРУУШААЛГА

САН-ХОСЕ. «Сомоса — алууршан!», «Шуһата муухай диктатура арилан тонилог!» гэһэн уряа лозунгнууд доро правительствада эсэргүү хүсэтэ жагсаал Никарагуагай ниислэл хотодо болобо. Олон мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, һурагша залуушуул Манагуагай үйлсэдэ гараба. Никарагуада демократи ба эрхэ сүлөө һэргээхын түлөө тэмсэлээ шангадхахые уряалһан плакадуудые жагсаалшад барижа ябаа.

Вторнигто национальна ордоной байшан эзэлжэ, конгрессэй ехэ бүлэг депутадуудые, правительствын дээдэ тушаалтадые эзэмдэн абаһан Сандиногой нэрэмжэтэ национально-сүлөөрэлгын фронтын партизануудтай һаналаа нэгэдэжэ байһанаа мэдүүлэн, эдэнэр иимэ жагсаал хэнэн байгаа. Зонхилхы засаг захиргааная түрмэ шоронгуудта политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө тамалагдан хаагдажа байһан хүнүүдые дары сүлөөлхэ эрэлтэ партизануудтабина.

Министрнүүдэй кабинедэй онсо яаралтай заседани Сомосын байра соо болобо. Цатриодуудай эрилтэнүүдэй зарим хубиень хангаха гэһэн шиидхэбэри тэрээн дээрэ абтаһан байгаа. Тусхайлбал, Сандиногой нэрэмжэтэ национально - сүлөөрэлгын фронтын мэдүүлгэ радио ба телевиденеэр уншагдаа. Клан Сомосой гаргуу муухай ябуулганууд энээн дотор элирүүлэгдэнэ.

Родной Кононов. Марфа Нимаева.

Эдэ хоёрой нэрэ обогоор басаганайнь уг гарбалые тааба ёнотойт. Абганартаа адлишье, нагасанад тээшээшье гэхээр Жаннын шэг шарайень сэбэр сэлмэгээр, бэе түхэлыень жэгдэ жэрбэгэрээр — ухаан сэдьхэлэйнгээ хүрэхысэ һайханаар һанажа, багсаажа үзэгты. Дүрэ дүрсынь өөртэнь тон адлихан бэшэшье һаа, нилээд дүтэрхытөөр таанадай нюдэндэ харагдаха хадань газаа талаһаань зураглажа удаарангүй, хабарай нэгэ игаабари үдэр Жанна, баабгай, Дамдин гурбанай улаан нюураараа шахуу уулзашаһан тухай хөөрөөгөө эхинһээнь эхилһүүб.

Эхынгээ тэсэмгэй, тэнюун сэдьхэл, нягта абари зан зандань абаһан, эсэгынгээ түргэн бодол, шулуун зүрхэ улам һайжаруулжа һажааһан эрлиис басаганай шэнэ моодын хубсаһаар бэеэ орёогоод, городой гол үйлсэдэ гарашоо һаань, олон лэ бардам, дорюун хүбүүд тэрээнтэй танилсаха арга дүрэ бэдэрхэ, унтаха нойроо һамшаха, ядалдажа ерэхэдээ, үйлаха тооной урдань унаадшье туршаха һэн лэ. (Хэтэрүүлжэ, һүжэргэжэ бэшэнэ гэжэ бү һанагты: Жаннын хойноһоо хүбүүдэй бүришье үлүүгээр үйлэ тамаяа үзэһыень мэдэнэб). Мүн хаанахишье кинностудиин режиссер Жаннатай уулзаа һаа, ямар нэгэн шэнэ фильмдэ сэбэр басаган боложо наадахыень урихал һэн. Теэд аяар Орбонтын ой тайгын оёорто оршоһон ангуушадай, геологуудай тосхондо, тосхоншье гэжэ даа, табяад үрхэтэ хотондо байһан, тэндэһээ үшөө хайшаашье гараадүй басаганай бии үгыеншье түб газарайхид хаанаһаа мэдэхэ юм?

Жанна тайгын хизаарайнгаа интернат-һургуули дүүргэхэ жэлдээ мэргэн буудалгаар мүрысөөндэ хабаадалсажа, фанерээр хэгдэһэн хэрмэнэй гүнзэгы зууха соохоо халта бултагад гэхэдэ, харахан толбо-нюдыень хэды дахин тудаа һэн. Хоёр жэлдэ ажалай амта, дүршэл абаад, һүүлээрнь һаадгүйгөөр университедтэ орохые шиидээд, Жанна агнуурийн ажахын арһа тушаажа абаашан болоо. Нэгэдэхи сортын мянга зуун гушан хоёр арһанай нэгэниинь хоёр түхэриг табин зургаан мүнгэтэ, хоёрдохи сортын юһэн зуун арбан найман арһанай нэгэниинь хоёр түхэриг долоон мүнгэтэ, гурбадахи сортын мянга табан зуун ерэн дүрбэн арһанай нэгэниинь солхооб гушан нэгэм мүнгэтэ, тэдэ бултадаа хэды түхэриг хэды мүнгэтэб гээ һаа, Жанна карандаш, шоото гартаа абангүй, ойро зуурахана дүн хамтыень гаргажа ядахагүй. Мүн Маяковскийн, Блогой, Твардовскийн зарим поэмэнүүдые тордиһогүйгөөр сээжээр хэлэжэ шадаха. Тиимэ һонор, хурдан хадань нютагайхидынь эрлиис басагые тэнгэридэ хүрэтэр хөөргэдэг, хүбшэ [illegible] тэлэйнгөө сууряатадаг юм һаа, сууряататарнь магтадаг болоһон юм. Тушаажа абахаар арһанай үдэр бүри асарагдадаг бэшэ хадань Жанна зарим үдэр ангуушан эсэгэтэеэ хамта ой хүбшэдэ гаралсадаг, хайша хайшаа хорёод километр хубита газарыень һайса мэдэдэг болоо юм.

Хухы һарын нэгэ сэлмэг үдэр эсэгэнь, Содном Мееровичай агнадаг газарайнгаа баруун захаһаань, басаганиинь зүүн захаһаань урьха, хабхаануудаа эрьехэеэ мордоходоо, мушхалдажа ургаһан гурбан улаан шэнэһэнэй хажууда уулзаад, тэндэнээ суггаа гэртээ бусаха гэлсэһэн байба. Жаннын оодон карабин үргэлөөд, халтар морёороо ошоһоень хүршындэнь ерэдэг лэ мүрөөрөө ерэһэн Дамдин Марфа Юсуповнагай хөөрөөнһөө хадуужа абахадаа, хабарай хүхирүү байгаалиин сэнхиртэ Жаннада үнэн зүрхэнэйнгөө үгэнүүдые хэлээд — үшөө дахин аза талаан туршаад үзэхэ һанаатай хоёр чаһаа үлүү хожомдоошье һаа, хойноһоонь мордобо. Мордоходоошье, Дамдин морёошье, бэеэшье зобоожо, шортоо дахажа ябадагаа, мүнөөшье уян гарыень удаан баринжа, ульһаарнь зүрхэ сэдьхэлээ жэгнэжэ бирахагүй байнаа ойлгожо яданагүй.

Баргажанай заповедниг тэжээмэл баабгайхануудые харуулһалдаг тэрэ хүбүүнһээ байтагай, һаяхан институт дүүргэһэн залуушье, сэбэршье геологуудай Жаннада яашье халдажа ядажа, үрэгүй туршалга, һэдэлгэ хэхысэ хэзд — олонхи сэбэр басагадта адли хүбүүдэй эелдэр абари занда, тунгалаг шэг шарайда, тэбхэгэр тэгшэ бэедэ, үнэн сэхэ иног дуранданьшье эгэржэ, нугаржа үгэдэггүй байхадань — тэдэнэй бултадаа сүхэрхэеэ сүхэрһыень, Ксенофонтовтоной үндэр хашаагай хажуугаар, арбан дабхар суургатай алтан хэрэм тойроһондол, хулгай нюдөөрөө хараад үнгэрхэһөө ондоо баяргүйнүүд һаланьыень Дамдин дууһан мэдэнэ. «Теэд би хэнбиб даа? Угайдхадаа шэг шарайгаар, түхэл дүрсөөр балай һөөл бэшэб. Дээдэ эрдэмтэй хүбүүдтэ адляар хөөрэхэ, хүхихэ шадал байхагүй»... Иигэжэ ходо гажардаг, заримдаа Жанные харажашье шадангүй бусадаг һаа, этигэл найдабаряа хойшолонгүй алдадаггүй Дамдин — аяар арбан зургаан километр зайтай заповедниг тэ танил айлдаа, хүршындэнь ерэ ерэһээр, нэгэ хүрин мориной араг яһаа гаратарнь хабирхынгаа хажуугаар, өөрөөшье миил хамар шэхэн болотороо зүдэрхысэ зүдэрөөд, ухаан бодолойнгоо гэмтэхэнээ наахануур үйлэ хилэисэгээ үзөөд ябаа...

Хабарай шара наран ташуу харгыгаараа уруудажа, гүнзэгы тайгын оёорто харагдахаяа болижо байба. Һаруул туяаниинь гансал үндэр модонуудай үзүүрнүүдтэ, бүри дээгүүрнь харагдаһан орьёл хабсагайнуудай булар шулуун дуулганууудта тудажа, шэжэр алтан шэрээдэһээр шэмэглэн яларуулха юм. Дабхасалдан унанги, нүүлэ модонууд, шэгэдхэгдэһэндэ адли шэрэнги, хабшуу хара жалганууд, ургамал шулуунууд болоһон бартаа ой соогуур Дамдин һуларһан мори, бэеынгээ улам һулартар Жанные бэдэрээд, уруу дуруухан галдюулжа ябатараа, үнөөхи мушхалдажа ургаһан гурбан улаан шэнэһэн гээшьень харажархиба. Хүбүүн баггүйгөөр баярлаад, басаганай ерэхые хүлеэхэ, халта амарха гэжэ бодобо. Хүрэ хүрэһөөр морёо модоннoо уяба. Һүүлээрнь сабхинуудаа һуналжа, хажуудаа табяад, бамбагар сагаан бутуула дэрлээд хэбтэшэбэ; үе мүсэеэ тэниилгэжэ, хорёод минута налайгаад, һаяхан гамхяа носоогоод байтарнь, морининь гэнтэ толгойгоо үргөөд, һөөл аягүйгөөр, ямар нэгэн аюулай дүтэлһые эзэндээ мэдэрүүлһэн янзатайгаар хуухирсагааба. Хүл дээрээ бодошоһон хүбүүн гуталаа бушуу үмдөөд, буугаа гартаа абаад шагнаархана. Һулахананаар үлеэһэн һэбшээндэ нарай набшаһанай үлэ дуулдамаар һаршаганахаһаа, үдэшын нарые үдэшэһэн шубуу шонхорой ирагуу хүхюунээр жэргэхэ, дуулалдахаһаа ондоо абяа шэмээы шэхэндэнь хүрэбэгүй.

Баруун тээһээ эсэгынь, зүүн тээһээ басаганайнь ерэхые мэдэнэн хадаа мориндоо мордоод, эсэгынь ерэхэһээ урид Жаннатай уулзаха һанаатай зүүн тээшээ һэримжэтэй аалдханаар галдюулна. Тэрэнэй тужа, түглэһөө гараха дүтэлөөд, ээрэгдэнэн бухалнуудта адли шоргоолзоной бутануудаар дүүрэһэн төөлмэгтэ хүрэжэ ябатарнь, талмайн урда хажуугаар ханатаһан уляаһан адха соохоо баабгайн ууртай бархираан соностожо, оршон тойроние зэдэлүүлбэ гээшэ. Дамдин морёо татаад. арьяатанай абяа гараһан тээшэ буугаа шэглүүлэн баряад, шэмээгүй байна. Эшээнһээ гараһанайнгаа һүүлээр гэдэнээ үлдэхэдөө, хүхэжэ норгоһон альгаяа шоргоолжоной бутада няажа, агсаһан, һагаһан амиды шоргоолзонуудые үй түмөөрнь эдихысэ эдеэд, тэдэнэйнгээ хоолой, хотоодо соогуурхиниень хазажа, хадхажа ороходо, хииршэһэн баабгайнуудһаа һэргылэнгүй аргагүй. Соохор мэдэрэлтэй тайгын эзэнэй тэрээхэн галзуу үедөө ан гүрөөлһөө байтагай хүндэшье харайжа буухадаа һаатадаггүй аашатайень заповедниг баабгайнуудые тэжээхэ, харууһалха хүдэлмэритэй хүбүүн мэдэжэ ядаагүй юм ааб даа.

Хараһаар байтарнь, мантан гэгшын шара майхай үдхэн адха соохоо гаража, бутануудые захаһаань ушаргүй уургайгаар онгиргоһ ябатараа, юуб даа унхидаһан янзатайгаар хоншоороо урагшань шогнойлгоод, удаадань хойто хүл дээрээ һууха тооной бэеэ эбхээд, хүршэгэнэсэ хэрхирхэнь дуулдаба. Дамдин толгойень шагаахаяа шагааагаад, карабинайнгаа шабха дарахаа зүрхэ алдаад, өөртэнь лэ дөбтолжо ерээ һаань, дүтэлүүлээд буудаха гэжэ бодоод, бэеэ зэһээд хүлеэнэ. Баабгайн добтолхоёо забдаһан зүг уруунь хараһаар байтарнь, төөлмэгэй нүгөөдэ захаһаа халтар мориной толгойн, дээгүүрнь Жанный нюурай бултайхань харагдаад, урдаһаань шара майхайн шадал мэдүүлэн зурыса гүйхэтэйнь адли толгойень шагаажа шагаажа, Дамдин шабхаа даражархиба. Һүреөтэй хурдаар гүйжэ ябаһан томо баабгай толгойгоо уруу орондоглон, төөлмэгэй тэг дунда гударшалай. «Жанные абарааб! Ами наһыень абарааб!» Тэнсэлгүйгөөр баярлаһан Дамдин морёо шабхадаад лэ, болдог дошо, боролжо һөөгүүд соогуур түгэшүүлэн, баабгайда дүтэлжэ ябахадаа, хоншоороороо газар хадхан гударһыень хараад:

— Шагааһан соомни буугаа лэ! — гэжэ хашхарха зуураа Жанна тээшэ харабба.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

ЕХЭ АМЖАЛТА

Москвада Индиин национальна хоёрдохи выставкэ айхабтар амжалтатайгаар хүдэлжэ байнаар. «Бишыхан Инди оронтой» үдэр бүри хэдэн арбаад мянган москвагайхид. Советскэ Союзай бусад хотонуудһаа ерэһэн айлшад танилсажа гарана. Имагтал түрүүшын хэдыхэн хоногой туршада энэ асари ехэ 115.000 дүрбэлжэн метр талмай эзэлэнхэй выставкын экспозициие 100 мянга гаран хүн хараһан байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ выставкэдэ зорижо ерэгшэдэй тоо улам олошорню гэжэ тэмдэглэлтэй.

—Манай выставкээр совет хүн зон һонирхохо байха гэжэ бидэ хүлеэгээ һэмди, —гэжэ АПН-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Индиин худалдаа наймаанай ярмагуудай захиргаанай директор-зонхилогшо А. С. Банерджи мэдүүлһэн байна.— Зүгөөр иимэ ехэ, иимэ халуун һонирхол үүсхэхэ юм гэжэ ой ухаанда оруулаагүйбди.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. С. Баркаускас хүндэтэ айлшадай дэбтэр соо иимэ тэмдэг-бэшэг хэбэ: «Индиин национальна выставкые айхабтар ехэ бахархал һонирхолтойгоор харабаб. Выставкэ гайхалтайш

ХОТО худөөгэй ПОНИН

ШЭНЭ НЮТАГТАА ТҮБХИНЭНХЭЙ

Хэдышье оньhожоруулгдана гэбэшье, худөө ажахыдамнай худэлмэришэ гарнууд яhала дуталдаhаар. Тиимэhээ манай республикада жэл бүри ороной ондоо нютагуудhаа ажалшадай бүлэнүүд нүүжэ ерэнэ гээшэ. Сэлэнгын райондо мүнөө жэлдэ олохон бүлэ нүүжэ ерэхэ ёнотой. Тэрэ тоодо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 15 бүлэ хүлеэгдэнэ.

Нүүжэ ерэhэн ажалшадые түбхинүүлэн нютагжуулха хэмжээнүүд Ноёхондо яhала абтана. Энэ жэлэй түгэсэтэр 10 гэр, тэрэ тоодо ехэ бүлэнүүдэй байха олон таhалгануудтай туршалгын хоёр гэр бариндажа дүүрэхэ ёнотой юм.

Холоhоо ерэhэн ажалшадые тогтуурайгаар худэлмэрилүүлэн байлгаха эрхэ байдал түхеэрхэ талаар энэ колхозойхид нилээд оролдоно. Долоон жэлэй урда арбаад айл аяар холын Татариhаа нүүжэ ерэhэн юм. Мүнөө тэдэнэр шэнэ нютагтаа ямараар ажаллажа, ажаhууха байна хаб?

Колхозой Залаагай отделениде хүрэжэ ерэбэбди. Шэнэбтэр, түхэлөө үшөө алдаагүй, адлихан гэрнүүд үйлсын захаар зэлэ татан жэрылдэнэ. Нүүжэ ерэhэн ажалшадта гэжэ энэ гэрнүүд баригданхай. Нэгэ айлдань ороё. Эндэ hаалишан Тадзима Сабировна Закировагай бүлэ байдаг. Гэрээрнь дүүрэн зөөри. Телевизор, шэнэ мебель, электро-хэрэгсэлнүүд. Газаань — хүнгэн автомобиль. Гүйсэд түбхинэнхэй айл даа. Закирова долоон жэлэй туршада эндэхи гүүртын hаалишанаар хүдэлнэ. Ажалдаа ехэ оролдосотой байhандаа уданшьегүй дүршэлтэй hаалишан болоод, колхоздоо эрхимлэжэ эхилээ hэн. Удаань район соогоошье суурхадаг болоо. Hүүлэй жэлнүүдтэ Тадзима Сабировна үнеэн бүриhөө гурбан мянгаhаа үлүү килограмм hү haана. Эндэ ерэhээр тэрэ орден, медальяар шагнагдаа.

Закировагай хажууда Фаат Мухамедфатыкович Зайнулинай бүлэ ажаhуудаг. Энэ айл мүн долоон жэлэй урда Буряад орон руу нүүжэ ерэhэн юм. Зайнулинтан хонин ажалда хүдэлжэ эхилээ hэн. Түрүүшын жэлдэ амжалта туйлагдаагүй ааб даа. Зүгөөр удаадахи үбэлжэлгын үедэ нилээд амжалта туйлагдаа. Юуб гэхэдэ, Фаат ехэ анхаралтай хүн байжа, дүршэлтэй хонишодой хүдэлхые хадуужа абаhан байна. Тэрэ гэhэнhээ хойшо табан жэлэй туршада Зайнулинай бригада зуун эхэ хонин бүриhөө зуугаад хурьгадые түлжүүлнэ. Мүнөө эндэ ерэhээр Зайнулинтанай бүлэ жаргалтай ажаhуна. Нёдондо колхозой путевкоор Фаат Зайнулин Хара далайн эрье шадар амараад ерэхэ зуураа, түрэhэн нютагтаа орожо, танилнуудаа Буряад орондо ажаллахаяа ерэхыень уряа hэн.

Яков Фазлов хоритойдоо Ноёхондо хүдэлхэеэ, ажаhуухаяа ерээ бэлэй. Валя нүхэртэеэ мүнөө Түхэм hууринда эхэ хонидые харууhална. Түрүүшынхеэ мүнөө жэл зуутанай тоодо ороhоороо ехэтэ олзуурхана.

— Фазловой бүлэ — хүдэлмэришэ бүлэ, үшөө ехэ амжалтануудые туйлаха гэжэ найданабли, —гээд колхозой түрүүлэгшэ А. А. Никитин мэдүүлнэ.

Тэдэнэй үетэн Анатолий Кузьмин мүн лэ хонин ажалда амжалтатайгаар хүдэлнэ. Шэнэ нютагтаа энэшье айл гүнзэгы үндэhэтэй болоо.

— hайн байнабди даа. Баян дэлгэр. «Урал» мотоцикл худалдажа абаха гэhэн мэдүүлгэ правленидэ үгөөбди. Ехэ хүбүүмнай hүргуулида hурахадаа, колхозой интернадта байдаг. Үнеэ малтай болонхойби. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажаллаха, ажаhууха бүхы эрхэ байдал манда олгогдонхой. Ноёхон манай түрэл нютаг мэтээр hанагдана.

Н. НАМСАРАЕВ.

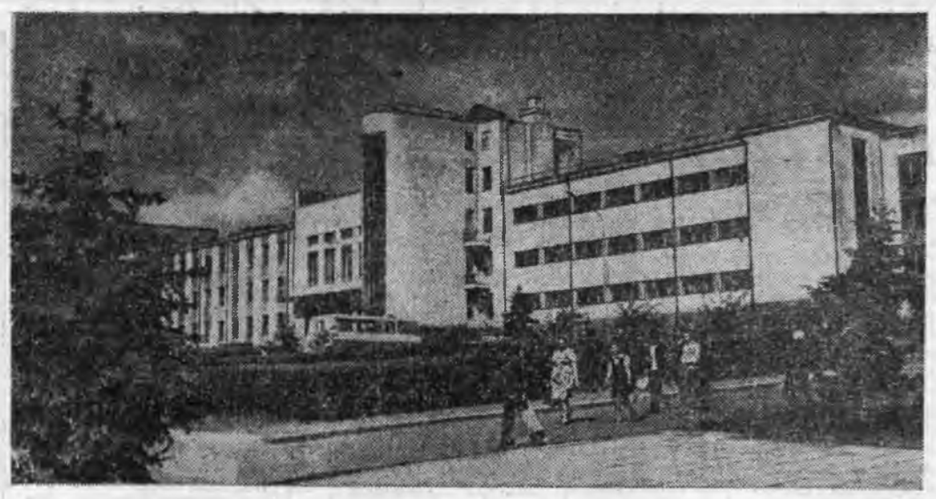

Улаан-Удын үйлсөөр алхалхада, уляангирнууд үшөөл ногоон булгайр набшаhадаа наранда яларуулан, набтархан акацинууд удхэн hүүдэрээрээ hэрюу урьян, зунайнгаа шэнжэ түхэл алдаагүй зандаал. Үшөөл август hарын hүүл шуу... Гэтэр уляангирай набшаhадые удаахан гэтэн байгаа даа, хүнэй тархида хаа ганса үшөө залуу наhанда олдошодог сагаан үhэндэл, шаб шара хатанги набшаhад шангахан hалхинай үлеэгээ hаа, хиидүүтэй hаршаганан байжа байхал. Намар дүтэлөө даа! Мэнэ мэнэ хюруу унахань... Тиимэhээнь лэ үшөө зунайхяараа ногоорон байhан түрэл хото соогуураа алхалхада гоё даа!

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

hУРАХА ТААТАЙ ЭРХЭ БАЙДАЛ БИИ

Техническэ мэргэжэл олгодог Бэшүүрэй районой Бага-Куналейн училищиин хүтэлбэрилэгшэд hурагшадые hайнаар hургахын тула тааруу зохид эрхэ байдал зохёохые оролдоно. Мүнөө үедэ бүхы кабинет, лаборатори hуралсалай жэлдэ бэлдэгдэжэ бэлэн болгогдобо. Эндэ харуулан ойлгуулгын шэнэ зүйлнүүд, техническэ хэрэгсэлнүүд олоор асарагдаа.

hаяар мэргэн буудалгын тир бариндажа дүүргэгдэхэнь. Тиигэжэ хүбүүд, басагад түхэреэн жэлэй туршада спортын зүйлөөр бэеэ hорихо арга боломжотой болохо гээшэ. hурагшад 350 hууритай хамтын байрада байрладаг. Мүнөө үедэ тэдэнэр үбhэ, үргаса хуряалгада хабаадалсажа байна. 3-дахи курсын hурагшад hарын хахадhаа үйлэдбэриин практика гаража эхилээ. Олонхинь училищиин дэргэдэхи участок дээрэ элдэб овощ, үрэ жэмэстэ модо ургуулна.

Жэл бүри hурагшад аяншалгын путевкоор холын газараар ябажа ерэнэ. Августын эхин багаар бүлэг хүбүүд, басагад Болгаряар аяншалhанаа бусаа. Мүнөө үедэ Павел Савельев, Сергей Моисеев, Сергей Савельев гэгшэд Хара далайн эрьедэ амархаар эльгээгдээ. Училищида hураха дуратайшуулда бүхы арга боломжо байгуулагданхай гэжэ тобшолмоор.

В. БОРИСОВ.

АГШАН ЗУУРА АБИРТАХАДА

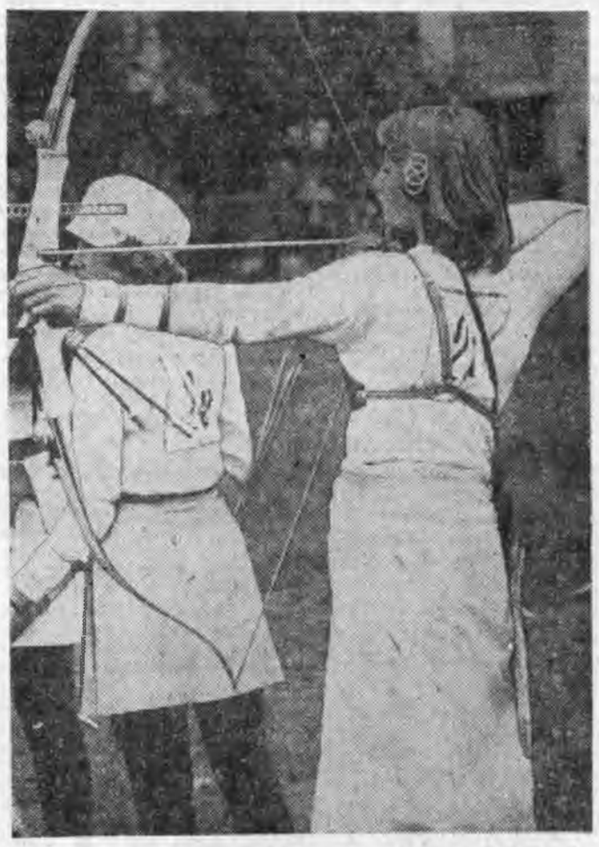

Өөрынгөө стадион дээрэ хахад hараhаа дээшэ саг соо наадаагүй футболистнуудайнгаа бусажа ерэхэдэнь, футболой нааданда дуратайшуул яhала олоороо сугларhан байгаа. Тиигэншьегүй яахаб. Хабараай эхинhээ бараг hайнаар наадажа захалhан манай «Локомотив» команда харагшадайнгаа дунда яhала хүндэтэй боложо эхилээ hэм шуу. Тиихэдэ эдэнэрнай Алас-Дурна зүгэй городуудаар айлшалхалаа (гурбан уулзалга) гансахан очко нэмэритэй ерэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, бирагүйхэн гээшэ ааб даа.

Манай «Локомотив» команда аяар табан уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ болобо. Хэнэйшье мэдэhээр гэртээ наадаhан команда амжалта туйладаг бээ. Тиимэhээ стадиондо сугларагшад «гэртээ одоол очконуудые суглуулжа, эрхимлэгшэдээ хүсэхэл хабди» гэлдэhэн, hанаhаншье байгаа. Зүгөөр түрүүшын уулзалгын дүн бирагүйдэбэ.

Айлшаар манайда Рубцовскын «Торпедо» команда ерэhэн юм. Айлшад мүнөөдөө дүн хамта хорин табан очкотой, дундуурхи hуури эзэлжэ ябана. Харин «Локомотивай» футболистнуудэдэнэрhээ урдуурхи hуурида гаранхай.

Жэмбүүрэй эшхэрэн сасуу, айлшадай футболистнуудбүмбэгэ абамсаараа манайхинай ворота руу сэхэ орожо ерэбэл. Эндэ бүмбэгэ абаhан айлшадай полузащитник Александр Черкасов воротаhаа аяар холо — 35 метр тухай газарhаа бүмбэгэ шангаханаар сохижорхилой. Инмэ юумэ хүлеэгээгүй байhан манай командын вратарь Юрий Бельмасов миин hуужа үгэхэ баатай болоо. Харин бүмбэтэнь воротагай дээдэ углуу руу гоёхоноор ошожо орожорхёо ха юм. Энэнь нааданай эхилээр хоёрдохи секундын болоод байхада тохёолдоо.

Өөрынгөө ворота руу бүмбэгэ алдаhан манай футболистнуудhайн добтолго эмхидхэхэ юм аа гү гэхэдэ, үгыл хадаа үгы. Нааданай бүхы саг соо Улаан-Удын футболистнуудэдэбхитэйгээр добтолhоншье hаа, тэдэнэйнгээ воротада хүрэхэдөө, нэгэ гэбэл бүмбэгээ буляалгаха, үгы гэбэл абаhан бүмбэгээ шал буруу тээшэнь сохихо юм. Эндэ айлшадай хамгаалагшад яhала hайн бэлэдхэлтэй байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Манай футболистнууднааданай эхиндэ гаргаhан алдуугаа заhажа, тоо нээхын хойноhоо оролдолго гаргаха байгаа, ёhотошье ха юм. Теэд тиимэ юумэн болоогүй, харахада арганьшье үгы байба. Тиигэжэ өөрынгөө стадион дээрэ 1:0 тоотойгоор айлшадтаа шүүгдэхэ баатай болоо. Эндэ хамтаалагшадай hайнаар наадаашье hаань, добтологшоднай hанаhанда хүрэжэ наадаагүй. Жэшээнь, hүүлэй табан нааданда манай футболистнуудоройдоол хоёр бүмбэгэ сохижо оруулаад ябана.

Мүрысөөнэй таблицада байдалаа hайжаруулха гээhаа, манай футболистнуудобтолгоео эдэбхитэй болгожо, хаанашье наадахадаа илаха эрмэлзэлтэйгээр бээ зорихо ёhотой бэшэ гү?

Удаадахи наадан мүнөөдэр үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Усть-Каменогорскын «Восток» команда ерэхэ юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ТОБШОХОНООР...

ШАТАР. Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Филиппинын Багио хотодо боложо үргэлжэлhөөр. Шатараар дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов арбан долоодохи партидаа хараар наадабашье, эдэбхитэйгээр добтолжо, гуша юhэдэхи ябадалдаа шүдэб. Тиигэжэ 4:1 тоотойгоор А. Карпов шүүжэ ябана.

***

Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Пицундада боложо байнхай. Эндэ дэлхэйн чемпионка Н. Гаприндашвили арбан долоотой эдир шатаршан М. Чибурданидзетай наадана. Дүрбэдэхи партида Майя Чибурданидзе шүүгээд, нааданай тоо 2,5:1,5 болобо.

***

Шатараар уласхоорондын ехэ мүрысөөн Испаниин Монтилья хотодо дүүрэжэ, совет гроссмейстер Борис Спасский 9-hөө 6,5 очко абажа, түрүү hуури эзэлбэ. Бүлэг шатаршад Властимил Горт (ЧССР), Светозар Глигорич (Югославии), Энтони Майлс (Англи), Хуан-Мануэль Бельон (Испани) гэгшэд тэрээнhээ хахад очкогоор гэзэгдэнэн байна.

***

Уласхоорондын ехэ мүрысөөн Кировакан хотодо үнгэргэгдэжэ, гроссмейстер Рафаэль Заганян (Ереван), уласхоорондын мастер Виктор Купрейчик (Минск) 15-hаа 11 очконуудые абаад илалта туйлаба. В. Купрейчик уласхоорондын гроссмейстерэй түрүүшын балл абаа.

ТАМАРАЛГА, УhА РУУ hҮРЭЛГЭДЭ БА УhАН ДЭЭРЭ БҮМБЭГӨӨР НААДАЛГА. Пензе хотын арба юhэтэй Ирина Калинина Баруун Берлиндэ үнгэргэгдэжэ байhан дэлхэйн чемпионадта дабхар илалта туйлаа. Тэрэ 3 метрэй трамплинтаа, 10 метрэй аранга дээрэhээ hүрэхэдөө илажа гараба.

Ленинградец Владимир Сальников юрын аргаар 1500 метртэ тамархадаа, 15,03, 99 минута саг харуулжа, дэлхэйн чемпион болоо.

Түгэсхэлэй мүрысөөнэй хоёрдохи нааданда совет ватерполистнууд Италиин командада 4:5 тоотойгоор шүүгдэжэ, урагшагүйдэhэн байна.

БҮХЭСОЮЗНА ХУДӨӨГЭЙ III НААДАНУУД. Бүхэсоюзна худөөгэй III нааданууудай түгэсхэлэй мүрысөөнүүд дүрбэн үдэр соо Молдавиин нинслэл хотодо боложо дүүрэбэ. Спортын 15 зүйлөөр мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Россин «Урожайн» коллектив — нэгэдэхи, Украинын «Колос» — хоёрдохи, Белоруссинин «Урожай» гурбадахи hуурин уудые эзэлбэ. Түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ 2500 гаран хүн хабаадаhан байха юм.

АЖАhУУГШАДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

«Виадук» гэжэ микрорайондо ажаhуудаг хүн зоной үүсхэлээр Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжын 25-дахи гэрэй агитталмай дээрэ «Асуудал ба харюугай үдэшэ» үнэргэгдэбэ. Энэ үдэшэдэ ажаhуудалай коммунальна ажахын, худалдаа наймаанай, ажаhуудалай эриитэхангаха комбинадай ба милициин худэлмэрилэгшэд уригдаhан байба.

«Ямар үшаhаа хартаабха, овощ болон бусад эдеэ хоолой зүйлнүүд хотын ажалшадта хангалтагүйгөөр худалдагданаб?» гэhэн асуудалда, «Горпищеторгын» түлөөлэгшэ С. А. Марханов иигэжэ харюусаба:

— Мүнөө танай райондо хартаабха ба овощ худалдаха түсхай киоск нээгдэбэ. Тиихэдэ үбэлэй үедэ 24-дэхи, 76-дахи, мүн эндэ баригдажа байhан шэнэ магазинhаа хартаабха ба овощ абажа болохот.

Тиихэдэ социалис ажабайдалай ёhо журамые сахиха талаар үгтэhэн асуудалнуудта 2-дохи домоуправление эрхилэгшэ В. М. Сехлян дэлгэрэнгы харюу үгэбэ.

Микрорайондо ажаhуугшад архинша, гэр байра соогоо шууяа гаргадаг хүнүүдэй ябадалые эрид буруушаажа, иимэ үзэгдэлнүүдые усадхаха хэмжээнүүдые хараалба.

Д. КОЛМАКОВ.

МАНАЙ СЛОВАРЬ

(hанамжа, дурадхалнуу)

Н.

Неофициальный — тусхай албан ёhоной бэшэ; албан ёhоной журамhаа гадуур: неофициальное сообщение — албан ёhоной журамhаа гадуур ерэлгэ.

Непосредственный — сэхэ, сэхэ шууд; ойрын, мүнөөнэй, бодото өөрын, өөhэдтэ: расширить непосредственно на предприятиях тяжелой промышленности производство товаров народного потребления — арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые хүндэ промышленностиин предприятинуудта сэхэ тэндэнь ехээр бүтээлэг болохо; наука — непосредственная производительная сила — эрдэм наука — үйлэдбэриин бодото хүсэн мүн; непосредственные и долговременные последствия таких решений — иимэ шийдхэбэринүүдэй ойрын болон холын хойшолонгууд.

Неприкосновенность — ойроо хүртэлэгүй байлга: неприкосновенность депутатов — депутадуудай ойроо хүртэшэгүй байлга.

Нераспространение — тараахагүй: договор о нераспространении ядерного оружия — ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор.

Нерациональный — ашагүй; онолыень олоогүй: не допускать нерациональные перевозки — юумэ ашаг бодомжогүйгөөр зөөхэгүй.

Несправедливость — үнэн зүб бэшэ, үнэниие баримталдаггүй, үнэншэ бэшэ: капитализм — строй социальной несправедливости — капитализм — социальна үнэн зүб бэшэ байгуулалта мүн.

Нетрудоспособность — ажал хэхэ шадалгүй болохо; ажалай хүсэ абахаяа болиhон: пособие по нетрудоспособности — ажал хэхэ шадалгүй болоходоо абадаг тэдхэмжэ.

Неэквивалентный — тэнсүү бэшэ: неэквивалентный обмен — тэнсүү бэшэ наймаан.

Низкооплачиваемый — бага түлөөhэ абадаг: низкооплачиваемая категория рабочих и служащих — бага түлөөhэ абадаг худэлмэришэд ба алба хаагшад.

Низовой — доодо, доодо шатын: низовые органы — доодо шатын зургаануудаа.

Новатор — шэные үүсхэгшэ, шэнэ юумэ үүсгэгшэ: новаторы производства — үйлэдбэриидэ шэнэ үүсхэгшэд.

Номенклатура — нэрлэдэй согсос; олон янзын графическая номенклатура — географини нэрлэдэй согсос; значительно расширить номенклатуру сельскохозяйственных машин — худөө ажахын машинуудые улам олон янзын болгохо.

Номенклатурный — нэрлэhээ томилогдодог (или талагдадаг): номенклатурный работник — дэлгэрэнгүй баталагдаг тушаалтан.

Новое — шэнэ, шэнэмэ: чувство нового — шэнэ юумэ (или: шэнэ юумэ) мэдэрэгдэhэн мэдэрхэ.

Норма — нормо, тогтоohон хэмжээн, хэмжээн, гурим; гурим дүрим; дневная норма выработки — үдэрэй туршада дүүрэгдэhэн гурим дүримүүд.

Нормализованный — нормишуулагдаhан; тогтоohон хэмжүүрэй болгодоhон; нормализованное молоко — нормишуулагдаhан hүн.

Нормализация — тогтоohошуулха, шиидхэн гаргаhан шуулха, заhаруулха: нормализация отношений — харилсаагаа гуримшуулха.

Нормальный — тогтоohон хэмдээ, гуримдаа: нормальные отношения — тогтоohон харилсаан.

Нормирование — нормишуулха, тогтоохо, нормодо оруулах: улучшить нормирование труда — ажалай нормишуулах, тогтоохо ябадал hайжаруулах.

Нравственный — зүб ябадалай: принципы трудящимся нравственные принципы нашего общества — манай обществоо ажаруун зүб ябадалай принципуудые ажалшадта хэрэглэхэ; использование духовных ценностей — зүб ябадалай ханамжа; нравственного и эстетического воспитания совершенствование людей — совет хүнүүдые ажаруун зүб ябадалай болгохо; уран hайханай талаар мүүжүүлхы хэрэгтэй; ухаанай баялигые хэрэгтэй.

ЭЛГЭР ЭНХЭН БУЛАН

УhАНhААШЬЕ УСАЛ БОЛОДОН

Хэнэйшье мэдэhээр, уhан гээшэ дэлхэй дээрэхи ажамидаралай үндэhэн болодог. Амиды амитадай бэедэшье, ногоон ургамалдашье уhан бии гээшэ. Жэшээнь, хүнэй бэеын 70 процентнь уhанhаа бүридэнэ. Уhагүйгөөр дэлхэй дээрэ ургамалайшье, ажабайдалайшье байхагүйнь эли. Теэд уhан муухай байхадаа, хүндэ тодхор татажа болохо. Гэрээнhээ боложо холера, дизентери гэхэ мэтэ гэдэhэ доторой элдэб үбшэн тарадаг.

Мүнөө ехэ ехэ хотонуудта эдеэндэ ородог уhанай наринаар сэбэрлэгдэдэг болоhон тула, доторой үбшэнөөр үбдэхэ ушар хомор болонхой. Гэбэшье үнгэрэгшэ жэлдэ техническэ водопроводhоо эдеэнэй уhа абаhанhаа боложо, гэдэhэнэй үбшэндэ олон хүн дайрагдаhан байна.

Зунай сагта hархяаг, жэмэс түүхэеэ гү, али миин байгаалида сэнгэхеэшье гарахадаа, хүнүүд элдэб горхон, сөөрэмүүдhээ уhа уужархидаг. Иимэ ушар олон үзэгдэдэг. Энэ ехэ аюултай. Мүн муухай уhа оймоходошье элдэб үбшэн халдажа болохол. Жэшээнь, Загарайн районоор аяншалгада гарэhан пионернүүд горхоной уhа уугаад, олоороо үбшэлhэн байна. Мүн Хяагтын районой Ехэ Нуга тосхондо иимэрхүү үбшэн дэлгэрээд, санитарна албанай ашаар дарагдаа hэн. Юуб гэхэдэ, нютагай зоной эдидэг уhа голой эрьеэр элдэб бог шорой дүүрэhэн аад, бороогой уhанда угаагдан, урдажа гол руу орошоhон байгаа.

Иигэжэ шэбхэ, бог шорой, элдэб химикадуудгэхэ мэтээр эдихэ уhан бузарлагдахадаа, аюултай. Элдэб үбшэнэй микробуудгүй, сэбэр уhан тучгалаг, ямаршье үнэргүй, унда харяасатай, уухадашье амтатай байдаг. Гэхэтэй хамта, худагай уhан эгээл сэбэр гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиимэhээ эдеэндэ хэрэглэгдэхэ уhа худагhаа абахын тула тосхон hууринуудта худагуудые олоор малтаха шухала. Энэ хэрэгтэ Баунгын, Хурамхаанай, Яруунын аймагуудта анхарал hулаар табигдадаг, худагууд үсөөн гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиимэhээ эдэ аймагуудай олохон тосхонуудта гол, нуурай уhаар эдеэгээ шанадаг байна.

Гэхэтэй хамта худагуудые ходоодоо сэбэр байлгахые оролдохо хэрэгтэй. Хабхаг хэхэ, малай дүтэлхэгүйн тула хорёолхо шухала.

Хээрэ, хүдөөдэ, ой тайгада гү, али hархяаг, түүхэеэ гараhан зон муухай уhа уухагүйе дохо ёhотой. Өөhэдөө уhа абаагүй ябаа hаа, хажуугаар худагай hаань, гол горхоной заатагүй бусалгаад урэгтэй.

Зунай халуунда уhа уухада, hэрюун уhа байдаг. Тиимэhээ уулаяа hүүдэр газарта табигдаhан рэгтэй. Уhанай боолдонгуудые тусхай хабхаггай байлгаха, элдэб бүдөөр, мэшээ шажа болохогүй. Уhа амhартаяа саг үргэлжэ бэрлэжэ, угаажа байрээн соогоо ондоо юумэ жэ болохогүй.

Эдэ эрилтэнүүдые hаар сахиха гээшэ hэнэй бэеын элүүрэгаалгын гол үндэhэн гэбэл, алдуугүй.

С. МАТВ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Табан жэлэй нэгэ дабаан гаталагдаа» — «Манай хөөрэлдөөн» гэhэн ниитэ гаршаг доро ажалай түрүүшүүлэй hанамжа толилогдобо. «Малай фермэнүүдтэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ» — иимэ юрэнхы гаршаг доро республикын колхоз, совхозуудhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй суглуулбари үгтэбэ. «Хуша молодой дэлгэрхын түлөө» — ТАСС-ай материал. «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» гэжэ замбуулиңай уласхоорондын экипажай ниидэлгэ тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Эрмэлзэл түгэс зориг» — В. Бадмаевай статья. Энэ материалай эхиниинь газетын августын 29-нэй номерто толилогдопон байха. КПССэй Улаан-Удын райкомой пленумнээ тоосоон. «Түрэл орон доторнай» — тобшо мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хуудаhанда: Багшанарай августын зүблөөнүүдhээ абтаhан тобшо мэдээсэлнүүдэй согсолбори. «Хяагтынхид ба Л. Н. Толстой» гэhэн А. Куртигай статья. ГАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Спортивна тобшо hонинуудай согсолбори. «Уншагты, hонирхохол байхат». Нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

СПОРТ ЛОТО

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 26-да үнгэргэгдэhэн 34-дэхи тираж. «Спортлотогой» 1-дэхи шүүбэринүүд: 16 (гимнастика), 23 (хүнгэн атлетикэ), 38 (hур харбалга), 41 (теннис), 43 (фехтовани), 46 (хоккей), хүнгэлэлтэтэ шар — 28 (стол дээрэ наадагдадаг теннис).

2-дохи шүүбэринүүд: 8 (бокс), 21 (морин спорт), 25 (трамплин), 37 (мэргэн буудалга), 41 (теннис), 46 (хоккей), хүнгэлэлтэтэ шар — 42 (хүндэ атлетикэ).

«Спортлото-2-ой» 1-дэхи шүүбэринүүд: 3 (бобслей), 16 (морин спорт), 25 (шаргаар hолжоролгын спорт), 27 (мүнөө сагай 5 янзын hорёон); 35 (нэгоон дээрэ наадагдадаг хоккей).

2-дохи шүүбэринүүд: 8 (велошоссе), 10 (волейбол), 18 (хүнгэн атлетикэ), 23 (уhа руу hүрэлгэ), 25 (шаргаар hолжоролгын спорт).

(ТАСС).

САГАН УЛАРИЛ

Нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура аадар бороо орохо. Баруун тээhээ секундын 7—12 метр хүсэлhалхила. Үдэртөө градус халуун болохо хэдэ, Байгал шадаhатагуудта, хойто районуудта 11—16, Улаан-Удэ 18—20 градус хүрэлаан болохоор хүлеэ

СЭНХИР ЭКРАН

СРЕДА, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время». 8.35 — Үглөөнэй гимнастика. 8.55 — «Зураг бүридэнь — наран». 9.10 — «Анна и командор» — уран hайханай фильм. 10.30 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.15 — Забhарлалга. 14.00 — «Сибирь ба Алас-Дурна зүгөөр». Киногой программа. 14.35 — «Горнистнууд, харюусагты!» 15.05 — «Эсон Кандов дуулаха» — фильм-концерт. 15.20 — «Тихий дон». Театральна искусствын талаар 1978 оной СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэхын түлөө. Ленинградай М. Горькиин нэрэмжэтэ академическэ Ехэ драмын театрай зүжэг. 16.05 — Үхибүүдэй фильм. «Энэ минии түрэл тосхон» — телевизионно уран hайханай фильм (3-дахи сери). 17.30 — Шэнэ hонин. 17.45 — «Хэшээлээ эхилхэмнай» — телевизионно баримтата фильм. 18.15 — РСФСР-эй габьята В. Третьяков нааданда (пиано). 17.30 — «Шэнэ лай шэнэ жэлые үнгэргэхэ» — СССР-эй гэгээрэлэй М. А. Прокофьевой 19.00 — Ленинскэ молой 60 жэлэй ойдо шэг хүлеэгты» — үнгэрханай фильм. 20.30 — «Россия». 21.00 — «Россиин үдэрнүүд. Буряад орон». **Улаан-Удэ.** 21.15 — «Шэнэ лай бэлшээридэ». Улаан-Удын студиин концерт. 21.35 «Байгал» гэжэ программа. 22.05 — «1978 оной ургаса хуряалга».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 19.00 — hурагшадта зориулаан программа. «Бэлиг шадабари» — очерк. 19.50 — «Эмэгтэй байлга» телевизионно киноспектакль. 20.25 — «Таалалтай шэнэ нэрэ». 21.05 — Концерт. **«Орбита-2».** 21.00 — «Спортивна гимнастика». СССР-эй кубокэ. Дамжуулга. 22.05 — Светлановай концерт. 2-дохи дамжуулга. Шэнэ hонин.

Редактор Р. В. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР.

Н-02485. Заказ № 200. Индекс